

ZPRAVODAJ ŠRÁMKOVY SOBOTKY

LISTOPAD - PROSINEC 1971

ROČNÍK VIII — 11-12

VÁNOCE U MACHŮ

Profesor Ladislav Mach ve své rodinné kronice „Machovi“ popisuje troje vánoce, které vlivem rodinných poměrů byly pokaždé jiné. Uveřejňujeme letos dva zápisy:

I.

O sv. Václavě r. 1901 — tenkrát jsem chodil do čtvrté třídy — se v Praze sjeli abiturienti-jičínského gymnasia z r. 1876. Tatínek jako jeden z nich jel do Prahy také a vzal mě s sebou. Už předem bylo vyjednáno, že budu bydlet u Faixů. Paní Faixová, mamčinina sestřenice, byla provdána za cukráře a v Palackého třídě měli pěkný obchod.

Od této návštěvy nám Faixovi pravidelně posílali cukroví na vánoční stromek. Mamince tím ubylo práce a cukroví bylo jistě pěknější, než bylo možno pořídit doma. Velikou radost z toho míval i tatínek. Miloval vánoce a těšil se z radostí dětí. Tenkrát jsme už bydlili v ulici vedoucí ke škole v prvním patře rohového domu, jehož okna jsou obrácena jednak směrem k zahrádce lékárny, jednak k Žofkovům. V témže domě a rovněž v prvním patře měl své místnosti okresní výbor, jehož byl tatínek tajemníkem. Měl tedy kancelář jen přes chodbu.

Když před vánoce přišla od Faixů bednička s cukrovím, nechal si ji tatínek v kanceláři, aby na ni nepřišel náhodou Luděk, který byl tenkrát ještě maličký, a věřil tedy, že nadílí Ježíšek. Snad jen jednou dopřál osud Andě a mně, abychom se potěšili tím krásným cukrovím spolu s maminkou i s tatínkem. Že jsme byli k tomu přibrání nás povznášelo, cítili jsme to jako uznání, že jsme už rozumní. Když Luděk usnul, šli jsme všichni do kanceláře. Tatínek otevřel bedničku a při světle svíčky jsme si v útulném pološeru prohlíželi cukroví, které bylo v našich očích překrásné. Bylo také chutné. Spolu s tatínkem a maminkou, podle jejího návodu, jsme „navazovali cukroví“, které si tatínek hned podle tvaru, barev a lesku třídil a již v duchu rozvažoval, kam který kousek pověsí.

Na Štědrý den, kdy nás maminka nemusila vypravovat chvatně do školy, jsme snídali vždycky společně. Lampu jsme ten den při snídání nerozsvěceli, na stole stála jen jediná svíčka. V tom osvětlení bylo něco přívětivě domáckého a důvěrného a pro svou nezvyklost téměř slavnostního.

Po jedenácté hodině chodil tatínek s námi dětmi do Humprechta, abychom popřáli příjemných svátků strejčkoví a tetě, kteří jezdili na vánoce do Jičína k strejčkovým rodičům.

V poledne jsme mívali obyčejně čaj s kouskem vánočky. Potom strojil tatínek stromek. Vynaložil mnoho důvtipu i času na to, aby se každý kousek cukroví uplatnil co nejlépe, aby byl stromek co nejkrásnější. Těšilo ho, když se maminka přišla podívat, jak zdobení stromku pokračuje,

a velmi rád slyšel, když řekla, že se jí stromek líbí. K večeri bývala rybí polévka, kapr na černo s knedlíkem, kapr smažený, závin, čaj, vánočka, jablka a ořechy. Pak nadílel Ježíšek.

Usínali jsme šťastni, jak mohou usínati jen malé děti o vánocích, hřeje-li je teplo domova...

II.

Snad nic na světě nevypudí z dětských srdcí radost z blížících se vánoce nadobro. Těšili jsme se tedy na Ježíška, na svátky a na strýčka Otakara i my. Nevěděli jsme ovšem, že strýc přislíbil svou návštěvu hlavně z toho důvodu, že ho teta Dori, jeho i tatínkova sestra, zpravila o tom, jak vážný je tatínkův stav.

Cukroví na stromek poslali jako obyčejně Faixovi, mimo to však poslala krabici s cukrovím i mamčinina sestra, teta Anna Scheinerová, choť notáře v Hradci Králové, a teta Karla, žena mamčinina bratra Václava, který byl jako administrativní úředník ve službách hraběte Harracha. V zásilkách obou tetiček, které chtěly ulehčit mamince v přípravách na vánoční svátky, bylo vedle cukroví na stromek i výtečné pečivo domácí určené pro vánoční stůl. A tak jsme měli cukroví jako nikdy předtím a snad ani potom. Stromek, který sahal od podlahy až ke stropu, jsem strojil s Andou. Ze spousty cukroví, které jsme měli po ruce, jsme vybírali jen ty kousky, o nichž jsme usoudili, že se budou v záři svíček třpytit a tak dodají stromku nejvíce lesku a nádhery. Ač byla jedlička ověšena co nejhustěji, zbylo množství cukroví na mísách. Chvillemi jsme byli svou prací zcela zaujati a dali jsme se unášet vánoční náladou zapomínající na vše ostatní. V sousedním pokoji však ležel tatínek, s nímž tu chvíli hrál Luděk šach. Stačilo, abychom zaslechli, jak hráči hlásí „garde“, „šach“, nebo konečně „mat“, a byli jsme vytrženi ze svých snů a vráceni skutečnosti; její tíži se zvláště Anda poddávala, ač chodila teprve do třetí třídy.

Na Štědrý den odjel strejček s tetou — jako obyčejně — do Jičína k strejčkově matce. Použili saní, které patřily velkostatku, a vezl je panský kočí Ševr. Strejčkovy saně zůstaly v Humprechti a na nich jsem jel odpoledne se strejčkovým kočím do Dolního Bousova naproti strýci Otakaroví. Jeli jsme přes Horní Bousov, kde jsem měl vyříditi u pana nájemce dvora Nováka nějaký vzkaz. K vlaku jsme měli dost času a tak mi pan nájemce ukázal vánoční stromek i dárky, které byly uchystány pro členy jeho rodiny. Ještě mi nebylo ani dvanáct let, ale vycítil jsem, jak je ovzduší jeho rodiny všechno proyceno bezstarostnou šťastnou vánoční pohodou, již jsme doma tak bolestně postrádali.

Přestože jsme se u pana nájemce Nováka pozdrželi, přijeli jsme do Dolního Bousova příliš brzy. Zastavili jsme se tedy podle strejčkovy rady v hostinci u Elisů. Pro ten

případ jsem od strejčka dostal taky něco na útratu, abych přece, jako „mladý pán“, mohl poručit kočimu nějaké pivo a sobě pro zahřátí čaj. Pan Elis ovšem dobře znal strejčka i tatínka a dbal sám, abychom se dostali na nádraží včas.

Protože měl vlak pro spousty sněhu značné zpoždění, přivítali jsme se se strýcem Otakarem co nejstručněji a rychle jsme nasedli do saní, kde byly pro nás oba kožešiny, kočí pobídl koně a rozjeli jsme se k Sobotce. Dost dlouho jsme oba mlčeli. Těšil jsem se dětsky upřímně z příjezdu strýce, kterého jsem měl rád, a ticho krásného zimního večera, které rušily jen jasné zvuky rolníček a občas zapráskání bičem, mně ukolébalo, jak jsme tak jeli zabalení v teplých kožešinách do snivé, šťastné nálady vánoční. Vždyť byl Štědrý den! Strýc ovšem přemítal o tom, v jakém asi stavu zastihne nemocného. Protrhl mlčení a svými otázkami rozplašil mé vánoční sny. Dojeli jsme domů.

Tatínek nás čekal sedě ustrojen u stolu. Když jsme vstoupili do pokoje, pomohla mu maminka vstát, tatínek strýce objal a děkoval mu, že jeho pozvání vyhověl. Když se bratři pozdravili, poznamenala maminka, že má strýc po dlouhé cestě asi hlad, a hned přinesla polévku. Tatínek začal říkat modlitbu: „Oči všech doufají v Tebe, Hospodine, a Ty jim dáváš pokrm včas příhodný...“ Tak se modlivali u jeho strýce, mlynáře v Kundraticích, u něhož bývali o prázdninách jako studenti. Doprovázel ho jenom strýc Otakar, který jediný z přítomných — kromě otce ovšem — tu modlitbu znal. Po modlitbě jsme zasedli k večeři. Maminka připravila — jako obvykle — rybu na černo s knedlíkem, rybu smaženou a závin. Bůh milý ví, jak to dokázala, když jí zbývalo tak málo času, který mohla

věnovat kuchyni. Ani Anda, ani já — o Luďkovi ani nemluvě — jsme jí ještě příliš pomoci nemohli.

Do šťastného vzrušení, které dětem vždy působí očekávání „Ježíška“, zavanulo něčím do té doby neznámým. Modlitba před jídlem, která u nás doma nebyla obvyklá, zvýšila ovšem slavnostní ráz večere. Ale obou bratrů se při tom zmocnilo pohnutí, jež zakrývati se snad ani nesažili. Jako by se byli octli mimo nás. Bylo k nim, hlavně k tatínkovi, v tu chvíli — nějak daleko. Večere byla již méně vzrušující. Jen maminka byla stále ve střehu, a když tatínek mluvil se svým bratrem nebo s někým z nás, a nebyl obrácen k ní, pozorovala ho úzkostlivě. Strýc Otakar mluvil chvílemi příliš hlasitě, přemáhaje tak své pohnutí. Bratři se o vánocích setkali naposled...

Po večeri uložil strýc tatínka do postele a maminka odešla kuchyní do pokoje, v němž stál stromek. Za malou chvíli se ozval zvonek, oznamující, že přišel Ježíšek. Z nás děti spadla tíseň, kterou jsme cítili po celou dobu večere, a spěchali jsme do pokoje, abychom se podívali, co nám Ježíšek přinesl.

Tuto chvíli míval tatínek velice rád. Požádal tedy, aby maminka nechala otevřené dveře do sousedního pokoje, v němž stál stromek, ač se tam netopilo. Seděl na posteli a maminka ho důkladně opatřila peřinami i příkrývkami. Protože dveře mezi oběma pokoji byly právě proti tatínkové posteli a stromek stál přesně proti nim, viděl tatínek dobře. Potěšil se tím pohledem, stromek byl v záři svíček opravdu krásný. Za malou chvíli maminka dveře zavřela. U tatínka zůstal strýc a my jsme šli do kuchyně, abychom mamince pomohli s nádobím. Pospíšili jsme si, neboť tatínek nás chtěl mít co možno nejdříve všechny kolem sebe...

Josef Macoun

Naše staré zvyky

Rád se vracím ve vzpomínkách na svoje mladá léta, na svoje dětství. Nejraději vzpomínám na měsíc prosinec, který nám přinášel tolik radosti a toužebného očekávání. Jako děti na prstech jsme si počítaly, kdy již k nám přijde Barburka. Mně maminka říkala, že k nám nepříjde, že jsem neposlušný, na všechno, co mi řekne, odmlouvám, a že takové děti nemá ráda. Nadešel toužebně očekávaný den. Předvečer jsem si sehnal hodně dlouhou punčochu, napsal psaníčko, co všechno si přeji a pověsil na okno. Ráno po nepřekných dnech vyskočím z postele a rovnou k oknu, ale jaké bylo moje překvapení: z punčochy na mne koukala metla a punčocha byla naplněna uhlím. Maminka mě pozorovala a pravila: „Tak nadílí neposlušným dětem“. Zarazilo mě to a pomyslil jsem si, že až přijde Mikuláš, snad to dopadne lépe.

Nadešel toužebně očekávaný den. Večer jsem vybíhal na záhrobec a již slyším cinkot zvonků a štěkání psů ve vsi. Maminka mě volá honem do světnice, a až přijde Mikuláš, kleknout na kolena a modlit se. Sotva to dořekla, otevřely se dveře a vešel Mikuláš s bílým vousem, doprovázen andělem a čertem s metlou. Tak jsem se zalekl, že jsem se zapomněl modlit. Mikuláš mi něco povídal o nehodných dětech, čert zašramotil řetězem a metlou mi napráskal a odešel.

Tu jsem si připadal jako nejnešťastnější dítě na světě a začal jsem plakat. Přistoupil ke mně tatínek s maminkou a důstojným hlasem dal mně napomenutí, abych byl hodný, poslouchal rodiče, nikdy neodmlouval, chodil do kostela, zdravil pocestné atd. atd., a pak že mě budou mít všichni rádi. Tato slova na mne tak mocně zapůsobila, že ještě dnes si na ně rád vzpomínám.

Dny rychle se střídaly a blížily se svátky vánoční. Všude plno práce, čistily se světnice, převlékaly se peřiny, uklízelo se, aby na svátky bylo všude čisto. Před Štědrým dnem se pekly vánočky, před tím cukroví, pro každého člena rodiny se pekla jedna vánočka, a když se snědla, jedlo se ze společných, které vydržely až do Tří králů. Zabíjela se drůbež na božihodový oběd a připravovala ryba štědrovečerní. To jsem neopomněl napsat Ježíškovi o stromeček a dárky. Na Štědrý den bylo ještě plno práce a já jsem mamince pomáhal. Slepícím se sypalo do řetězu zrní, aby nezanášely, prasatům se nalilo plnotučné mléko a kravám se naneslo to nejlepší seno. K obědu byla jen káva a vánočka. Pro mne to byl velice dlouhý den. Konečně přišel večer. Všichni jsme zasedli k prostřenému stolu uprostřed s rozsvícenou svíčkou a přáli jsme si spokojené vánoční svátky, abychom se za rok ve zdraví sešli, a pak jsme si pochutnávali na všem, co maminka připravila. Nejdříve byla ryba, bramborový salát, spařená

buchtíčky se sirobem, jahelník, aby se nás držely peníze. Kočky a pes byly také u večere. Abych neopomněl, před večerí jsme vyšli ven a volali jsme na zahradu: „Jablone, hrušně, slívy a ořechy, pojďte s námi k večeři.“ Konečně nadešla pro mne toužebně očekávaná chvíle, venku zazvonil zvonek, otevřely se dveře a do světnice přišel bíle zahalený Ježíšek, přinesl stromeček a dárky, jak jsem mu napsal. Já klekl na kolena a nepřestával se modlit, dokud neodešel. Maminka přinesla na míše jablka, ořechy, každý si vzal a rozkrojil jablko. Když mělo hvězdu, věštilo dlouhý život, když mělo kříž, brzkou smrt. Plný ořech znamenal rovněž zdraví, prázdný smrt. Také si každý rozsvítil svíčku; komu dohořela dřív, brzy zemřel. Svobodné dívky si házely přes hlavu střevec, když jeho špička ke dveřím směřovala, tak se do roka vdala. Před půlnocí se dospělí chystali do kostela na „půlnoční“. My děti jsme chodily na Štěpána do kostela „na hrubou“ do Nepřívěce poděkovat Ježíškovi za stromeček a dárky a odpoledne koledovat po vsi. Tím končila naše radost z vánoc.

Na svátek Tří králů 6. ledna se chudší děti ustrojily za tři krále, Kašpara, Melichara a Baltazara, a koledovaly dary pro Ježíška. Na dveře napsaly křídou K + M + B — a vždy běžný rok.

Na svátek Hromnic 2. února jsme děti chodily do kostela si dát posvětit svíčku (hromničku), která se za bouře rozsvítila a chránila dům před úderem blesku.

Dny pomalu nám ubíhaly a my děti se těšily na velikonocní svátky, sháněly jsme vrbové proutky na karabinu pomlázkovou. Na Zelený čtvrtek ráno dostaly jsme housku namazanou medem zvanou Jidáš, aby nás neštíp had. Na Velký pátek jsme do kostela chodily líbat Ježíška a na Bílou sobotu do Sobotky na vzkříšení Pána Ježíše, který vstal z mrtvých. Na znamení smutku nad ukřižovaným Ježíšem se nezvonilo, tak jsme chodily v poledne a navečer na návěs klapat, za co jsme byly v pátek navečer obdarovány dary. V pondělí o pomlázce (druhý svátek velikonocní) jsme roznášely po polích kočičky posvěcené, aby na polích byla pěkná úroda, odpoledne jsme chodily koledovat.

Dne 30. dubna jsme pálii čarodějnice, tento zvyk je nám dosud zachován.

Mnoho se toho za posledních padesát let změnilo. Dříve plynul život klidněji, přinášel málo změn a vzruchu. Staré zvyky, jimiž si lidé život zpříjemňovali, přenášely se z pokolení na pokolení...

My starší rádi vzpomínáme na doby svého dětství a chceme dnešní generaci povědět, jak se žilo.

Zápis z kroniky obce Vesec, díl II., str. 145—150 z roku 1967.

Na černé hodince

Štědrý večer, vánoční svátky. Co vzpomínek se víže k nejkrásnějším svátkům v roce. Již od listopadu, od svátku sv. Martina, jsme vyhlíželi první snůh. Svátý Martin přijede na bílém koni, říkával děda. Častokrát nepříjel, opozdil se, ale maminka nikdy nezapomněla 11. listopadu udělat „martiny“. To byly koláče ve tvaru podkovy, rohlíčky plněné mákem, tvarohem či jablky a navrchu sypané sypáním. Matka jich napekla kamenný pekáč, vyrovnila je na ošatku — a to byl martinský oběd. Ty, pane, chutnaly a voněly.

Ve škole jsme s paní ředitelkou Gabrielou Mačenkou nacvičovali vánoční básně a koledy a dělali různé ozdoby na stromek. Slepovali jsme řetězy a střapení, do barevných papírků jsme balili ořechy a kostky cukru, na špejle jsme napichovali křížaly a tím jsme tvořili různé figurky, panenky, hvězdičky a podobně.

Večery se stále prodlužovaly, brzy se stmívalo a tak jsme se sestrou rády chodily k dědovi na vejměnek. Byla to malá útulná dřevěná světnička, kde děda topil v kachlových kamnech a kouřil fajfku. My sedávaly opřeny o kamna na truhle nebo na „veškostě“. Světnička byla malá, byla tu jarmara, stůl, polička a truhlice, malá jarnárka a dvě vyřezávané židle, po stěně pak pár svatých obrázků, hlavně zemský patron sv. Václav, a v rohu kříž. Děda sedal na lavici u kamen, nohy, nemocné reumatismem z války, si nahříval na okraji trouby, v kamnech praskalo dřevo z otýpek nebo nějaké voňavé smrkové poleno či kousek pařízku, oheň plápolala a začínala černá hodinka, kdy se tak hezky poslouchaly dědovy pohádky. Jen fajfku si ještě musel předem nacpat.

Děda Hortlíků uměl úžasně krásně vyprávět. I hlas měl takový vyprávěčský. Pohádky byly jedna hezčí než druhá, i když jsme je slyšely několikrát, byly poutavé a milé. Vyprávěl nám, jak šel Honzík do světa, o Lotharovi a hrabatech z Albánie, o malém chudém sirotku z Radhoště, o rytíři z Letohradu atd. Když vyprávěl o kočičce, pejskovi a kohoutkovi, napodoboval jejich hlasy, a když povídal o Smolíčkovi pacholíčkově, vyskočil i z lavice a napodoboval hlas jelena. Měl skutečný vyprávěčský talent, my jsme ani nedutaly.

Jednoho večera vyprávěl děda o loupežnících. My posloucháme, v kamnech praská oheň, venku padá mokrý snůh a v komíně hučí meluzína. Prostě večer pro tuto pohádku jako stvořený. Když byl děda asi v polovině a loupežníci se právě dělili o ukradené dukáty, tu něco zarahotilo a vylétlo z trouby. Děda se lekl, my ještě více, on vyskočil z lavice a v tu ránu mu vypadla fajfka a rozbila se na sto kusů. Nakonec se ukázalo, že jsme se lekli naší kočky kalamajky, která se vyhřívala v troubě a když jí začalo být horko, vyskočila ven. Pohádky byl ten večer konec, děda rozsvítil petrolejovou lampu, kočku přejel čepicí, ale stará dobrá fajfka po otci byla pryč. Taková hezká, bílá, porcelánová a na ní namalovaný myslivec se selkou. Dlouho děda nadával na kočku — a my šly spát, protože s ním už nic nebylo.

Až přišel Štědrý večer — a pod stromkem pro dědu nová fajfka, ovšem trochu jiná než ta stará. Hned ji nacpal a vyzkoušel — a byl spokojen.

Ludmila Kolumpková

Sobotečtí na vyšehradském hřbitově

Krásu Prahy netvoří obchodní domy, výklady na „zlatém kříži“ a rozsáhlá nová sídliště, ale starobylé Hradčany, půvabná Malá Strana, tiché uličky s barokními paláci a zahradami.

V dnešním článku bych vás chtěl upozornit na jedno krásné místo v Praze, poměrně dosti opomíjené, kde po všem velkoměstském ruchu a nervovém vypětí z pražské dopravy si určitě v klidu odpočínáte a zavzpomínáte na celou naši národní historii. Elektrikou sjedete k Železničnímu mostu a odtud po schodech nahoru kolem vyšehradské sokolovny přijdete na vyšehradský hřbitov. Sem již velkoměstský ruch nedoléhá a máte možnost se pokochat nádherným pohledem na Vltavu, Císařskou louku, Smíchov, Podolí a z vyšehradských šancí i na pankrácká sídliště.

Na posvátnou půdu vyšehradského hřbitova vstoupíme malou brankou nalevo od kostela. Odpočívá tam valná většina našich kulturních velikánů a je jistě ctí nás Sobotečtých, že je mezi nimi i řada našich rodáků. Na ty bych rád upozornil, aby návštěvník ze Sobotky se poklonil jejich památce a vzpomněl na jejich životní dílo.

Když projdeme hřbitovní brankou, dáme se vpravo prostřední cestou a přijdeme ke Slavínu, kde odpočívá národní umělec Václav Špála (24. 8. 1885—12. 5. 1946). Na levé straně přes cestu je hrobka Františka Věnceslava Jeřábka, dramatického spisovatele a profesora Vyšší dívčí školy. Při čtení jeho jména nám myslí prolétnou názvy jeho dramát: Služebník svého pána, Syn člověka, Hána, Cesty veřejného mínění a další. Vzpomeneme na jeho houževnatost, kterou musil vyvinout, aby přesvědčil rodiče a zejména svého strýce, mělnického děkana P. Františka Rolejčka, svého mecenáše na studiích, aby mohl vystoupit ze semináře a věnovat se filosofii. S ním tam odpočívá jeho jediný syn Konstantin, který zemřel již ve věku 4 let, a jeho choť Luisa, roz. Šolcová (1838—1917).

Napravo od Slavína u prostřední cesty vedoucí zpět ke kostelu, na pravé straně vedle hrobu Václava Beneše Třebízského s překrásnou sochou Krista od sochaře Františka Bílka odpočívá P. Jan Křtitel Hájek, kněz-lidumil. Narodil se v Sobotce na Celné v přizemním domku jako syn hrobníka Jana Hájka. Byl po dlouhá léta farářem v Jenišovicích a po odchodu do pense dožíval svůj tichý, ale záslužný život jako zámecký kaplan na Hrubém Rohozci. Pracoval neúnavně a nezištně jak na poli církevním, tak i kulturním. Byl přítelem a často i spolupracovníkem prof. Josefa Pekaře. Václav Müller o něm v Pojižerských listech píše, že „byl člověk povahy až příliš

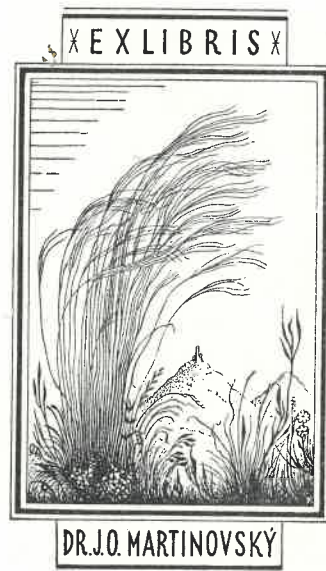
měkke a dobré, srdečný, prostý a skromný; jeho osobní potřeby byly tak nepatrné, že mu i jeho hubené obročí postačovalo, aby dával a pomáhal na všechny strany.“ Svatovítský chrám po něm zdědil nádherný kalich vykládaný českými drahokamy.

Jeho jediným přáním bylo, aby byl pohřben v posvátné půdě vyšehradské. Když 28. 9. 1937 zemřel v pražské nemocnici U milosrdných bratří, byl na Vyšehradě pochován. Vyšehradský hřbitov však i tehdy byl přeplněn, nezbylo mu proto než i zde se uskrovnit — jak to dělal celý život — a spočinout v podruží — v hrobě pražského katechety a spisovatele P. A. Mužíka, zesnulého r. 1877. Oba leží ve skromném hrobě, kde původně byl jen pouhý křížek označující, že zde odpočívá P. A. Mužík. Pekařova společnost pro povznesení Českého ráje na něm chtěla umístit aspoň destičku se jménem a daty Hájkovými. Po

Exlibris

dr. J. O. Martinovského

od Karla Kinského

dohodě s Cyrillskou jednotou pro povznesení chrámové hudby, která vzpomínajíc Mužikových zásluh, chtěla uctít jeho památku zřízením pomníku, přispěla i Pekařova společnost svým skromným podílem na zřízení pomníku, na němž je nápis:

Antonín Mužík,
spisovatel a katecheta na I. českém reálném gymnasiu
v Praze.
nar. 24. února 1845 zemř. 29. ledna 1877

Jan Křtitel Hájek, kněz-lidumil,
nar. 14. června 1863 v Sobotce, zemřel 28. září 1937
v Praze.

Vrátíme-li se ke Slavínu a sejdem po schodech kolem hrobu F. V. Jeřábka, můjím krásné a známé sousoší z rovenského náměstí. Druhý jeho odlietek nám označuje hrob jeho autora Josefa Drahoňovského, sochaře a rytce, profesora Uměleckoprůmyslové školy (27. 3. 1877—20. 7. 1938). Pokračujeme-li dále, tak asi uprostřed cesty na levé straně vedle hrobu spisovatele Karla Čapka odpočívá další náš rodák František Dvorský, zemský archivář, český historik a spisovatel (3. 10. 1839—28. 10. 1907). Díky jemu a jeho synovi zachovalo se nám několik dopisů z dob studentských, které básník Václav Šolc psal jemu jako svému příteli. S Františkem Dvorským jsou ještě pohřbeni jeho manželka Marie Dvorská roz. Bečvářovská (26. 6. 1852—6. 12. 1923), Karel Čech, prokurista Průmyslové banky (24. 12. 1880—3. 3. 1940), jeho žena Helena Čechová-Dvorská a Vladimír Dvorský (19. 10. 1889—14. 3. 1960).

Jen o několik kroků dále, ale na pravé straně v arkádách hřbitova, je hrobka rodu Novákových, kde odpočívá

Josef Vincenc Novák, zakladatel fy. akc. strojírna
Novák a Jahn.
nar. 17. 3. 1842 — zemř. 10. 6. 1918

J. V. Novák se narodil manželům Novákovým v Sobotce v čísle 263 dne 17. března 1842. Bylo to právě v roce, kdy jeho otec, původně mistr klempířský, uplatnil svůj „anglický hvozď“, zlepšené to pivovarnické zařízení v nově zřízeném Měšťanském pivovaru v Plzni. Rodiče poslali svého syna na studii do Prahy a později na techniku do Vídně, kde se věnoval zejména studiu pivovarského strojnictví. Roku 1866 si v Praze založil technickou kancelář pro stavbu pivovarů s sladoven. Roku 1872 potom zakládá v Bubnech již vlastní továrničku a o čtyři roky později, když se seznámil s vynikajícím lihovarnických odborníkem inž. R. Jahnem, zakládá první českou továrnu na pivovarské a lihovarské stroje Novák a Jahn.

Hrob Františka Věnceslava Jeřábka na Vyšehradě

Foto: Jar. Kuchař

Úspěchy v podnikání však nijak nepotlačily jeho činnost veřejnou. Byl dlouhá léta ve sboru obecních starších v Praze, zastával důležitá místa v obecní plynárně a působil v presidiu Městského a Náprstkova musea. Zájem o divadlo přivedl ho nejen k přátelským stykům s předními dramatickými umělci, ale i k funkci ve správním výboru družstva Národního divadla. Jeho láska k umění se projevila nejen četnými návštěvami zahraničních galerií, ale i založením vlastní soukromé obrazárny, v níž věnoval také dva obrazy starých italských mistrů soboteckému kostelu. Je škoda, že jeho styky s předními evropskými umělci a zvláště jeho četná korespondence s francouzským sochařem Rodinem nebyla zpracována. Vše bohužel bylo zničeno při bombardování Prahy v roce 1945.

V hrobce je dále pohřbena jeho manželka Vilemína Nováková roz. Kaplanová (7. 9. 1849—22. 5. 1926), Olga Nováková roz. Klenková z Vlastimile (1. 10. 1875—3. 10. 1936), první manželka ing. Ladislava Nováka, dále syn Josef Novák, technický sládek (13. 3. 1875—21. 1. 1941) a jeho manželka Julie Nováková roz. Marková (18. 11. 1881—26. 9. 1941), syn ing. Ladislav Novák, spisovatel, člen Revolučního Národního shromáždění a bývalý ministr (5. 4. 1872—29. 8. 1946). Ing. Ladislav Novák zdědil lásku k divadlu a umění po svém otci. Napsal několik veseloher a zanechal nám několik memoárových knih, kde píše o divadle a hercích a také vzpomíná na kulturní život v našem městě koncem minulého století. Dalšími pohřbenými v rodové hrobce jsou JUDr. Vilém Funk, universitní profesor a rektor Karlovy university (14. 1. 1875—24. 9. 1955) a jeho manželka Vilemína Funková roz. Nováková (14. 7. 1882—8. 6. 1957) a syn inž. Ladislava Nováka ing. Ladislav Novák (8. 10. 1901—19. 6. 1965).

Na levé straně téže cesty za hrobem Turnovana Zdeňka Folprechta, hudebního skladatele a dirigenta Národního divadla, avšak v druhé řadě, je pochován Josef Ladislav Turnovský, spisovatel a žurnalista. Narodil se v Sobotce v čp. 39 dne 9. 2. 1838 a zemřel v Praze 8. 2. 1901. Původně se vyučil kupcem, záhy však přešel k hereckým kočujícím společnostem jako herec a později i jako ředitel. Posléze zakotvil jako novinář a spisovatel a nakonec se stal ředitelem Ústřední matice školské. Kromě veselohry „Staří blázni“ a několika vzpomínkových knih napsal životopis Františka Jaromíra Rubeše a zejména „Život a působení J. K. Tyla“, k němuž byl poután rodinnými svazky a o jehož děti se po smrti Tylově staral. V hrobě s ním odpočívá Anna Rajska-Turnovská, 1882—1907, Eliška Tylová (1850—1907) a Božena Turnovská (1861—1930).

Nalevo od vstupní branky je poblíž hrobu básníka Svatohluka Čecha hrob dalšího soboteckého rodáka MUDr. Hynka Pelce, dvorního rady a zemského zdravotního referenta. Narodil se v Sobotce č. 163 v malé chaloupce „Pod uličkou“ dne 31. července 1844. Pocházel z nezámožné rodiny, obdařený četnými dětmi. Dva synové byli již na studiích, a proto třetí synek Hynek byl určen na bohosloví — nejlacinější to tehdy studie. Svou plí, odhodlaností a šetrností však dosáhl toho, že vystudoval podle svého přání medicínu. Již roku 1882 zastával místo fyzika města Prahy a po dvou letech byl povolán za ředitele Všeobecné nemocnice pražské, kterou rozšířil, zmodernizoval a umístil v ní kliniky nově zřízené české university.

Po pětileté činnosti v nemocnici byl r. 1899 jmenován šéfem zdravotnictví v království Českém. Pro tento významný úřad byl předurčen nejen pro znalost zdravotnictví z vlastního poznání v Německu, Francii a Anglii, ale také pro velkou šetlost a odbornou literární činnost. Zemřel 9. 8. 1915.

V hrobce s ním odpočívají: Ing. C. Jan Pelc (23. 3. 1854—29. 6. 1873), Alois Pelc, místopředseda rada v. v. (16. 5. 1856—31. 12. 1932), Marie Žípková, roz. Pelcová, choť odb. rady min. železnic (4. 10. 1897—11. 2. 1933), Zdenka Pelcová (14. 10. 1882—5. 1. 1956), prof. Karel Žípek (15. 10. 1892—13. 9. 1969) a „za svobodu národa život položil“ MUDr. Hynek Pelc (1895—1942), univ. profesor a ředitel Zdravotního ústavu.

Při odchodu ze hřbitova v polovině cesty ke vstupní brance se ještě zastavíme u hrobu Antonína Marka, kněze buditele, „libušského jemnostpána“, přítele spisovatele Josefa Jungmanna a soboteckého děkana Františka Matějoviče Vetešníka. Pomník je ozdoben jeho bustou od prof. Josefa Drahoňovského a reliéfem Trosek, libušské fary a kostela.

Tak jsme prošli vyšehradským hřbitovem, vzpomenu-li soboteckých rodáků tam pohřbených a poklonili se všem synům a dcerám našeho národa, kteří svůj život věnovali rozkvětu naší vlasti. Vř.

Utrpení učitelského pomocníka

(K vydání připravil Josef Pícek — dokončení)

D o s l o v

Tady končí rukopis pětadvacitiletého Balcara. Za pět let na to událo se mu dostat se ze zapadlého Dobšína za školního pomocníka při děkanské škole sobotecké.

Z jeho prostých upřímných slov vidíš, pozdní čtenáři, ty, jenž jsi v bavlnce se hřál a dostatkem se sytil v hnízdě otcovském, jaké začátky prodělávali tvoji poddanší pradědové, kteří zatoužili stát se venkovskými kantory a nevěděli nic o tom, co to je kouzelné slovíčko protekce. Jen na Pánaboha a jeho řízení spoléhal se skromný a zbožný Matýsek Barcalů (jak ho důsledně píše libušský A. Marek) — kdyby ho {Balcara} bylo napadlo, že může jít poprosit markvartského pana faráře, svého bývalého učitele náboženství, který je jedna přátelská ruka s libušským školním dozorcem a vikářem Markem, aby zaň ztratil slovíčko — snad by se byla trnitá cesta jeho stala aspoň trochu hladší.

A tak celých devět let trpělivě učil na Dobšíně, až ho konečně školní dozorství v Libuni dosadilo dne 11. srpna 1845 za školního pomocníka do Sobotky, řkouc: „jest o něm naděje, že on v této školní službě své na vyučování mládeže a na vzdělání sebe samého neúnavnou pilností vynaloží, k dítkám laskavě se míti bude, mravně se chovaje tohoto dosazení hodna se učiní.“

Ba ano, stal se hodným, neboť během další jeho činnosti v Sobotce následovalo k radosti Balcarově ne méně než sedm pochvalných dekretů od různých nadřízených míst, zejména od biskupské konsistoře litoměřické.

Balcar se v Sobotce oženil dvakrát. Nejdřív jako 34letý podučitel s Františkou Janatkovou a měl s ní dvě dcery, podruhé jako druhý učitel r. 1857 s Marií Vetešníkovou z Jizerního Vtelna, neteří nebožtíka děkana Vetešníka, a s touto ženou si zakoupil dům č. 220 (později Ježkův a Mrkvičkův), který byl dřevěný, výstavný „pod štok“. Měl s touto ženou dva syny a dvě dcery. Starší rodáci sobotečtí se na ně mohou ještě pamatovat: Richard Balcar byl učitelem ve Svijanech, Emilián katechetou v Přelouči a pak farářem v Cholticích u Přelouče, dcery byly Anna a Antonie.

Správný, snaživý, bohabojný učitel Matěj Balcar nedožil se vysokého věku, odešel na věčnost dne 16. srpna 1878 dvašedesátiletý. Dcera o tom vypravuje: „Tatínek zemřel skoro náhle. Trochu postonával, ale chodil. Odpoledne po obědě si kapku lehl, a když mu nesla maminka svačinu, povídá: Tatínek ještě spí a drží v ruce knížku. Ale, Ježíši, dyť on je mrtev! — Pohřební řeč u hrobu pronesl Alexandr Bernard, tehdy ještě gymnasista. Stál přitom na židli u hrobu připravené. Na pohřbu bylo 7 kněží a 64 učitelů. Vždyť tatínek učil 44 roků. Stávalo se, že učil třeba už vnoučata, pořád ten samý učitel Barcal! Leží na hřbitově pod Humprechtem. A když mu později Budeč sobotecká odhalovala nad hrobem desku, zas přišla k tomu spousta učitelů a řečnil bousovský řídící Václav Smrž, co býval též učitelem v Sobotce.“

Podoba Balcarova se na žádném obrázku ani fotočce nezachovala. Byl vyšší, statné postavy, kučeravých vlasů, výrazných černých očí a přívětivého obličejce, vousů neměl. Nosil dlouhý šosatý kabát a placatou čepici, na krku bílý límeček a pod ním černý hedvábný šátek, jak to bylo zvykem v polovině minulého století.

Nápadně podobný mu byl jeho syn kněz Emilián, na kterého se u nás ještě mnozí pamatují. Tento vypravoval jednu drobnou příhodu ze svého působiště Přelouče:

„Šel jsem jednou podvečer na procházku a potká mne vandrovní: „Pánbů rač dát šťastný dobřej večír, pane učitel Barcal!“

„Dej Pánbůh! A jak mne, človíčku, znáte?“

„Já sem, prosím, Chrtek ze Sobotky a chodil sem k nim do školy.“

„A nevidíte, že já mám na krku kolárek?“

„I jemináčku! Tak voní sou Emilek? Ale líbějí vodpustit, sou celej tatínek, inu, jako když z voka vypadne!“

Balcar byl ctitelem Komenského, nad postelí měl velký obraz Jana Amosa a v knihovně jeho Didaktiku a Labyrint světa.

Arne Novák posteskuje si ve svých Přehledných dějinách literatury české, že u nás dlouho byla vzpomínková literatura skrovněji zastoupena, než u jiných národů, že za hranicemi počítá mezi své pěstitele nejen spisovatele a učence, ale i státníky, vojévůdce, šlechtice a vznešené ženy a tak poskytuje přímé pohledy do celého kulturního a veřejného života. My neměli ani šlechtických, ani patrických tradic společenských, z nichž jinde vyrůstají nejšťastnější memoárové květy. Naším lidem vyjadřujícím se česky nebylo také dlouho dopřáno účastniti se politického života vyššího stylu. Teprve od dob obrozených počínajíc oddávali se naši pisatelé nezřídka líčení svých životních vzpomínek, které ovšem nesou různou patinu jejich povahy, povolání, kultivovanosti, temperamentu, dobroty srdce nebo i útočnosti.

Matěj Balcar, prostý český pomocník učitelský, nebyl ovšem literát a své dávné memoáry psal pouze pro své nejbližší a také se vyzpovídal jen z toho, co mu leželo na citlivém srdci do jeho pětadvacátého roku, ne dál. Přece však přečte si je i dnešní čtenář jeho rodného kraje s vnímáním a řekne si: Baže! To se ví! Všecičko je praua praudoucí, co nám na sebe pověděl hodný, zbožný Matýsek o svém mladém všedním životě, plném lopoty a potměchuti ve svých vzpomínkách...

Ediční poznámka. Tento rukopis připravil pro otištění ve Věstníku soboteckém generál zdravotnictva MUDr. Josef Pícek. Než však mohlo dojít k publikaci, byl časopis r. 1942 zastaven. Píckův rukopis přepsal na stroji r. 1970 Josef Volf, tento přepis přehlédl a podle originálu životopisu doplnil prom. hist. Karol Bílek. Pravopis je upraven podle zásad vydávání starých rukopisů. Originální rukopis M. Balcara je uložen v Městském archívu v Sobotce.

J i ř í N a j m o n

CESTA

*Je na úsvitě
Branka krvavě řeže*

*Psi stáhli ocasey
A kohout třikrát
zakokrhal*

*Od dveří
máry vynášejí*

*Je na úsvitě
Hromničku zapal*

*Už přicházejí
Vyprahlé ženy
Převlékači*

OBĚTOVÁNÍ

*Z haluzek
vlaštovčí hnízda
padají*

*Nastav dlaně
Klíč nenajdeš*

*Jen podoby
raněných ptáků*

A budeme opakovat

*Ještě
dnes v noci
bude výprodej*

*Sejmeme
škrabošku klauna
s duší zablácenou*

ŠLA TUDY SMRT
(Petru Prouzovi)

*Noc podvazuje
vemínko přítomnosti*

*Pološilená spaluje
až k mozkou
v krajně úzkosti
kde srdce nedomyká*

*Jen popel
z očních důlků
usypává...*

*Po ranním kuropění
šla tudy
smrt*

CO NOVÉHO NA KOSTI

Letošní sezóna na státním hradě Kost byla poněkud rušnější než loňská. Nejen proto, že hrad navštívilo zhruba o 7000 lidí více než v minulém roce (celkem přes 60 000), ale hlavně díky zahájeným úpravám. Při nich došlo k objevům, jež svou zajímavostí nebyly běžné a které nakonec zkomplikovaly práce a úpravy, o nichž se předpokládalo, že letos skončí.

Měli jsme v úmyslu letos upravit průchod bývalým vězením, prodloužit a zatraktivnit dosavadní návštěvní trasu. Do vězení se mělo vcházet z horního nádvoří, posledním vchodem v přízemí Vartemberského paláce. V tomto prostoru bývala ještě donedávna stáj. Vzhledem k tomu, že jsme odkryli jakýsi bývalý vchod do vězení, které bylo o 1,20 metru níže, předpokládali jsme, že postačí několik stupňů, kterými se onen výškový rozdíl překlene. Ale! Při kopání ve stáji jsme zjistili, že celá místnost byla svého času zvýšena nasypaním suti, a proto jsme se rozhodli vybrat celý prostor na původní výši podlaží. Šlo o několik m³ materiálu, které bylo nutno vykopat, vynosit z místnosti a pak odvoztit na káře dolů, ven z hradu. Tato práce mohla být provedena jen díky brigádníkům, kteří měli opravdu co dělat (při této příležitosti děkuji za pomoc pracovníkům OSP v Sobotce a Dušanovi Fiedlerovi). Při odvážení materiálu jsme s překvapením zjistili, že k původnímu podlaží vedou tři stupně pískovcových schodů, které dosud byly zakryty. Bylo nutno rovněž vysunout ze stáje kamenné žlaby, pod kterými se v levém zadním rohu objevila další část bývalého masivního středového pilíře, pocházejícího ještě z původní stavby paláce (celý prostor bývalé stáje, vězení a přilehlé podlouhlé místnosti byl původně jednou čtvercovou místností, zaklenuťou na kamenný středový pilíř). Na druhé straně stáje se objevil zazděný vchod do nynějšího filmového archivu (tento je rovněž proti původnímu podlaží zvýšen asi o 1,20 metru), se kterým se dosud nehýbalo.

Po těchto všech pracích se nám objevila místnost v původní výši. A nyní, když jsme už nečekali nic, bylo nalezeno něco, co nás překvapilo nejvíce. Jednoho dne, již téměř při setmění, jsme při otlučení omítky, hned vlevo vedle vchodu z nádvoří, přišli na zvláštní úzký, na výšku postavený kámen, na němž bylo hned zpočátku vidět, že

měl jinou funkci, než kameny okolní. Abychom zjistili, o co jde, začali jsme oklepávat omítku po hraně tohoto kamene a náhle jsme zjistili, že na předešlý navazuje kámen stejného tvaru, který se začíná zahýbat jako do oblouku. Bylo zřejmé, že jde o zazděný portál. Nyní došlo k něčemu, co by šlo nazvat zlatou horečkou. Neúnavně a bez přestání jsme bušili do omítky, až se nám během hodiny objevil na stěně nádherný půlkruhový portál, vysoký asi dva metry, který byl celý vyplněn velkými otesanými kameny. Při pozdější úvaze jsme došli k tomu, že by mohlo jít o vchod na schodiště, které mohlo vést dolů, pod hlavní obrannou věž. To samozřejmě znovu urychlilo kopání, ale k našemu zklamání, alespoň jak lze z nynějšího stavu usoudit, kamenná klenba, která za předním portálem jde asi jeden metr daleko, náhle končí. Portál sám byl vyzděn přesně otesanými kvádry, ale za touto plentou je naprostá spleť nepravidelných kamenů prosypaných neuvěřitelně pevně držíci maltou. Bude nutno v budoucnu zjistit dalším kopáním, nejsou-li dole za prahem ještě schody. Tato práce nás však, vedle jiných, čeká až příští rok a zcela závisí na tom, zda se nám podaří sehnat brigádníky, kteří se nebojí zajímavé, ale namáhavé práce.

Jak se bude v úpravách pokračovat dále, záleží nyní na posudku odborníků z Krajského střediska památkové péče v Pardubicích. Nejde jen o pokračování prací ve vězení, ale i o omítnutí průjezdu, který byl také celý oklepán a v němž byla odbourána přepážka proti pokladně, takže se prostor otevřel opět do původní podoby. Ide samozřejmě i o jiné práce, jejichž provedení závisí na kapacitě stavebních podniků nebo na práci placených brigádníků.

V poslední době byla rovněž vytvořena nová koncepce sbírek hradu, která počítá s rozšířením instalace do Bibrštejnského paláce, s vytvořením nové reprezentativní prodejny upomínkových předmětů, s úpravou pivovaru a dalšími pracemi, které jsou naplánovány zhruba na pět let. Provádění úprav nezávisí jen na správě hradu a nelze přesně říci, jak budou pokračovat, můžeme slíbit jen tolik, že i v budoucnu budeme krajany a přátele našeho kraje o jejich průběhu informovat.

Josef Prokop

Knihovny na Sobotecku roku 1971

Středisková knihovna v Sobotce sleduje svou práci dva hlavní cíle: poskytovat opravdu dobrou službu čtenářům při půjčování knih a vhodným výběrem při nákupu knih doplňovat knižní fond. Kromě této služby čtenářům spolupracuje i při dalších osvětových akcích, metodicky pomáhá místním lidovým knihovnám v okolí a plní i jiné odborné úkoly.

Knižní fond střediskové knihovny obsahuje na 6500 svazků. Všechny jsou řádně evidovány, pravidelně se doplňují katalogy. V letošním roce si chodí půjčovat 275 čtenářů, kteří si do 30. listopadu 1971 vypůjčili 12 623 knih.

Osvětové akce uskutečňujeme převážně ve spolupráci s Osvětovou besedou, účinkují při nich členové Recitačního studia Šrámkova domu. Tak bych chtěla připomenout přednášku prof. Věry Kratochvílové Čeští básníci a vznik KSČ (1. dubna — 65 přítomných), výstavu koláží Pavla Holeky (červen — 250 návštěvníků) a výstavu fotografií Josefa Novotného Mládí a poezie (červenec — 350 návštěvníků).

V podzimním období byla čítárna přeměněna na agitační středisko, kde se konalo mnoho schůzí a besed. Z nejvýznamnějších uvádím: 21. X. beseda ČSŽ s přednáškou s. Spoustové z Jičína o postavení ženy v socialistickém státě, 27. X. beseda s důchodci o sociálním zabezpečení, 9. XI. beseda SČSP s přednáškou o významu sjednocené smlouvy se SSSR, 8. XI. beseda s mladými voliči, další akce zde měl ČČK, SSM atd.

Všechny tyto akce jsou vždy doplňovány výstavkami vhodných knížek.

Jak jsem se již zmínila, k úkolům Střediskové knihovny patří i pomoc místním lidovým knihovnám, kterou provádíme spolu s metodičkou Okresní knihovny Zdenou Jakubcovou. Navštívily jsme všechny knihovny v našem obvodu a nebude na škodu seznámit veřejnost se stavem knihoven v jednotlivých obcích a osadách.

Dobré umístění knihovny i dobré výsledky při půjčování mají na Mladějově (Jaroslav Novák), v Rovní (Jana Drbohlavová), v Kdanicích (Bohuslav Podobský), na Samšíně (J. Folprecht), ve Vesci (Ludmila Thořová), v Markvartovicích (Ludmila Tomášková), v Přichvoji (Zdeněk Folprecht), v Dobšicích (Josef Barkman), v Rytířově Lhotě (Karel Zejbrdlík), v Lavicích (Josef Kutek) a ve Skuříně (František Rejman). Dobře si vedou i mladí knihovníci Irena Bočková v Rakově, Ludmila Pícková v Oseku a v Libošovicích Hana Kosinová. Zde však MNV již několik let slibuje přestěhování knihovny do lepší místnosti, ale zůstávají jen sliby. Stejně tak v Ohařicích slíbil předseda MNV Samšina s. Knížek, že se o knihovnu bude starat. I František Holata v Hubojedech nemá nejlepší podmínky k práci. Horší už je situace v Drštěkryjích (František Resl), nepůjčuje se na Plhově (František Zindr), v Nepřívěči, nového knihovníka potřebují i ve Střelci. Také v Podkosti se nemocný knihovník své práci vůbec nevěnuje, ale zde alespoň mají naději, že knihovnu brzy převezme mladá odborně vzdělaná knihovnice. Nejhorší situace je asi v Zámostí-Blatech, kde se podle zápisu o výsledku návštěvy knižní fond asi brzy potáhne pavučinovým závojem.

Jak vyplývá z uvedeného přehledu, je v některých místech stav knihovny špatný a naděje na zlepšení nepatrná. Proto by se asi vyplatilo, kdyby knihovny z některých osad byly sloučeny ve střediskových obcích. Především je však třeba, aby se o práci knihovny zajímaly příslušné MNV a jejich kulturní komise a aby dovedly ocenit práci dobrého knihovníka.

Závěrem děkuji Zdeně Jakubcové z Okresní knihovny v Jičíně za spolupráci na tomto článku, Barboře Kunstové za obětavou práci ve Střediskové knihovně v Sobotce a všem knihovníkům na Sobotecku za jejich práci.

Jaroslava Linková
vedoucí Střediskové knihovny

Zemřel Šrámkův kamarád z války

Před nedávnem (23. srpna t.r.) zemřel Šrámkův poslední žijící a nejmilejší kamarád z první světové války, řídicí učitel v. v. Jan Jakeš. Zemřel v nemocnici v Sušici po záchvatu mozkové mrtvice ve věku 81 let. Čáslavský rodák učiteloval v různých místech na Sušicku v Pošumaví, nejdéle ve Strašíně, přesto, že mohl dostat učitelské místo v Praze, v důchodu žil v posledních letech v Nezdicích u Kašperských Hor.

Jemný, citlivý, milovník všeho krásného, přírody, hudby i poezie, vojákoval se Šrámek od června r. 1915 — krátce po premiéře Léta v Národním divadle po delší zdravotní dovolené básníka — seznámili se v berounských kasárnách, kde se tehdy formovaly strašné setniny. Prožili pak spolu — Jakeš byl o 13 let mladší Šrámka a byl v té době učitelem v Nezdicích — válečnou etapu na italské frontě na zelené řece Soči i na hoře Rombonu v Alpách až do konce srpna 1916. I tato krátká doba a společné útrapy stačily k tomu, aby vzniklo upřímné přátelství, chlapské kamarádství básníka s tímto citlivým mladým učitelem, i když se o něm Šrámek ve svých válečných dopisech své ženě Miloslavě Hrdličkové vůbec nezmiňuje.

Po válce navštěvoval Jakeš Šrámka kdykoli přijel do Prahy a jejich korespondence obsahuje léta 1922—1938; Šrámek mu posílal své knihy, psal mu někdy obsírně i o své práci, tak např. v letech 1922—23 o připravova-

ném Plačícím satyru. A Jakešova líčení pošumavského kraje, v němž potom žil, způsobila, že Šrámek, jedinkrát ve svém životě, prožil jedny prázdniny mimo Sobotku. Šrámka lákala milovaná Otava, na jejíž březích prožil před třiceti lety svá raná studentská léta, ta řeka, „po jejích březích se proháněly mé klukoviny. Líhati zase u ní, s vázkami a šidly... s velkým tichem, do kterého brouká jen nějaký mlýn...“, co kdybychom si tuhle řeku zase na jedno léto půjčili? Tak psal milému Honzíkovi 2. dubna 1922. A opravdu prožil tu v Nezdicích v Pošumaví v červenci 1922 krásné prázdniny, na něž dlouho vzpomínal. Brzo po návratu do Prahy, v dopise z 27. srpna již vzpomínal: „všechno mi tam krásně pozdravujte, kouty, kterými jsme chodili a do kvetoucích vřesů dívejte se čtyřma očima, také za mne“. Záviděl Jakešovi „to líbezné ticho, ten les, s nímž si může kdykoli padnouti v náručí“. A vzpomínal ještě i po dvou letech (17. června 1924) na tehdejší touku překrásnou cestou po Otavě a Vydře.

Na Jakešovu gratulaci k své padesátce odpověděl Šrámek 26. února 1927: „Padesátka není zásluha, ani malá, je to stále týž běžící čas, mlýn, mlýn a k tomu ještě větrný, nelámat si s tím hlavu, házet do něho své dny a mel si, mlýne!“

Často a rád až do pozdního stáří vzpomínal pak řídicí Jakeš na milovaného básníka i dobrého přítele. A na čerstvý rov tohoto dobrého člověka kladu tuto krátkou, upřímnou vzpomínku. Dr. František Bařha

Štěně

Milena Kovářová

„Kdykoli jedu ven,“ řekla jsem ráno muži, „vždycky jsem u autobusu 5 minut před odjezdem a sedím. Takže je zbytečné připomínat mi, kolik je hodin.“ Muž zabručel něco o lidech, kteří chodí všude na poslední chvíli a tak jsme se rozloučili.

Věrna pravidlu přišla jsem k autobusu právě těch pět minut před odjezdem. Proti pravidlu byl však beznadějně plný. Jen vpředu, u vstupních dveří byla dvě volná místa. Na jednom z nich kabelka a vedle v uličce stála paní s velkým bílým psem. Po zakoupení lístku jsem chvíli postávala a pak jsem se odvážila optat, zda je místo vedle kabely volné.

„Ano,“ řekla paní se psem.

Když se autobus rozjížděl, seděla jsem dokonce u okna a radovala se, že opět sedím. Paní usedla také a vedle v uličce ulehl pes. Sotva se však autobus dal do pohybu, pes začal být neklidný — a navzdory své velikosti vyskočil paní na klín. Měl našťastí košík, takže jsem měla jen nepatrné obavy, i když jeho tlama s vyplazeným jazykem byla těsně u mé hlavy.

„Co je to prosím vás za rasu?“ optala jsem se paní.

„Čuvaš,“ řekla jednoslabičně, zřejmě dotčena mou ignorací.

„Je čistokrevný?“ pokračovala jsem v doplňování všeobecných znalostí.

„Ovšem,“ řekla paní téměř nepřátelsky.

„Kolik je mu let?“ nedbala jsem malé ochoty k odpočívání na mé otázky.

„Půl roku,“ řekla paní důrazně, „právě proto je tak hravý a zvědavý.“

Bylo to pravda. Štěně čuvaš natahovalo krk k oknu a mile mi slintalo do klína. Utěšovala jsem se, že má košík a šaty se dají vyprat. Tak štěně, upěla jsem v duchu. Jak je asi velký dospělý pes? Před mým vnitřním zrakem se začala rýsovat silueta ledního medvěda. Neodvážila jsem se však dále vyptávat.

Štěně se chvílemi přece jen unavilo pohledem z okna a seskočilo do uličky. Bylo uvázané u předního sedadla na dva řemeny V uličce však vydrželo jen nepatrnou chvíli a opět se hravě vyhouplo na klín své paní. Přitom jí skoro pokaždé způsobilo několik ažur na punčochách, poněkud zamazalo šaty, trochu uslintlo, aby dlouhodobě pokračovalo nad mým klínem. Po hodinové jízdě jsem byla jak vylišovaná, protože jsem neustále instinktivně couvala k oknu.

Když byla zastávka, seskočilo štěně do uličky a začalo divoce cloumat oběma řemeny. Sedadlo se chvělo v základech, ale paní zachovala obdivuhodný klid. Znovu jsem si dodala odvahy.

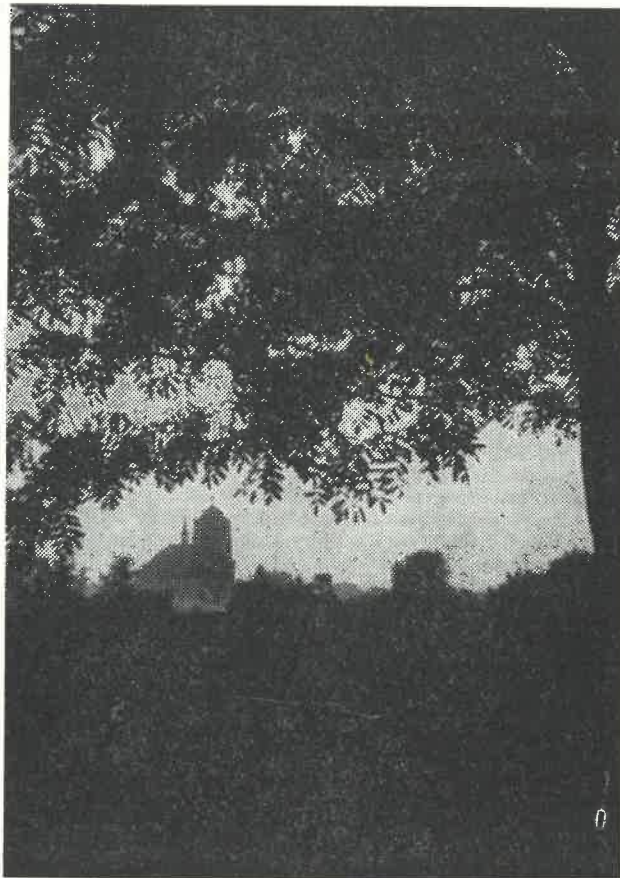
„Proč s ním nejdete na chvíli ven? Třeba potřebuje.“

„Nedostala bych ho nazpět do autobusu. Sem mi ho pomáhal řídit a ještě jeden pán.“

„Ach tak,“ řekla jsem s pochopením.

Štěně přestalo cloumat řemeny a začalo dlouze a úpěnlivě výt. Asi steskem po svobodě. Když se autobus rozjel, zaujalo místo na klíně své majitelky. Příští stanici jsem vystupovala.

Ohlédla jsem se od kašny, kde jsem máčela kapesník, abych očistila šaty. Autobus odjížděl, a ačkoli v uličce stálo ještě několik lidí, moje místo bylo prázdné. Štěně vyhlíželo oknem.

Podzimní nálada. Foto Vl. Sůva

Krupnikov a Rozsypalov

Pomístní jména v Dobšicích a Meziluží. Pod tímto nadpisem byl v dvojčísle 8—9/1971 Zpravodaje Šrámkovy Sobotky otištěn soupis pomístních jmen v katastrální obci dobšické. V soupisu jsou také uvedena sídliště Krupnikov, Rozsypalov (Prdlánov, Prdlánovská republika) a mlýn Pod Vyskří, správněji Podvyskeřský mlýn, ačkoliv tyto objekty jsou v osadě Poddoubí, obec Vyskeř, okres Semily. Chtěl bych napsat více o Krupnikově a Rozsypalově. **Krupnikov** je zalesněný skalnatý ostroh na levé straně potoka Žehrovky. Na ostrožně je srubový letní tábor. Původní jméno objektu z doby slovanského osídlení naší obce neznáme.

František Klapuch, bývalý farář vyskeřský, zjistil v zápisech starých církevních matrik a v registrech hruboskalských, jmenovitě v urbáři hruboskalském z roku 1602, že předchůdcem Krupnikova a Rozsypalova byla ves **Mýdlov** (Midlow), jako součást rychty vyskeřské. Ve válce třicetileté ves zanikla a dlouho po válce nebyla obnovena. Dosvědčuje to zápis v Berní rule z roku 1654: „Ves celá pustá a lesem zarostlá, v nížto někdy bejvali dva chalupníci.“ Kolem roku 1700 poustevničil v Mýdlově Matyáš Selpner z Rakous. Zemřel v roce 1715 v Holčích a byl pohřben na hřbitově ve Všeni (vlastivědný časopis Od Ještěda v Troskám, ročník IX). Holský les, lidově Hola, je nynější les Žehrovský. Nové osídlování Mýdlova dělo se velmi pomalu. Podle Mannschaftsbuch žilo v obnovené vsi v roce 1783 osmnáct poddaných hruboskalské vrch-

Nynější starousedlíci ve Vyskří nikdy od svých předků o vsi Mýdlově neslyšeli. To ovšem není důkaz, že neexistovala, jako spíše doklad, že lidé snadno zapomínají. Vyskeřané, narození v minulém století, si pamatují již pomístní jméno Krupnikov. Je také uvedeno v starších mapách, v mapě katastrální a v brožuře vyskeřského učitele Josefa Zdenko Prýla „Vyskeř a okolí u Hrubé Skály“, vydané v roce 1883.

Před první světovou válkou říkalo se chalupě na Krupnikově **Pazderna**, připomínající pěstování konopí.

Před druhou světovou válkou koupil tuto chalupu turnovský Sokol, rozbořil ji a postavil srubový rekreační tábor. Za války byl Sokol rozpuštěn a zakázán. Posledním uživatelem sokolského tábora před koncem války bylo Kuratorium pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě. Správcem tábora byl tajný komunist, bývalý legionář, důstojník Antonín Jeník z Turnova. 9. září 1944 jsem ho zatčeného propustil v lese na Krupnikově na svobodu, když se mi svěřil, že je členem ilegální organizace domáčího odboje proti německým okupantům, jejímiž dalšími členy jsou četníci vrchní strážmistr Josef Louda, štábní strážmistr Sedláček, štábní strážmistr Zahradník, strážmistr Trdla, major František Zábrodský, štábní kapitán Beran, štábní kapitán Václav Novák, kapitán František Shánělec, kapitán Miroslav Kuchař, nadporučík Antonín Rost, poručík Jan Kroupa, poručík Zdeněk Cerman, praporčík Karel Motl, učitel Řepka, za komunistický odboj v Turnově Ladislav Loutchan, taxikář Karel Nedvěd a další důstojníci a spolupracovníci, jejichž jména jsem zapomněl. Organové gestapa odjeli autem z Vyskře do Ji-

Prožil téměř celý život na Rovni, kde se 22. 2. 1882 narodil a 17. 1. 1964 zemřel. Fotografovat začal poměrně pozdě, teprve r. 1911. Opatřil si nějak fotografický objektív, k němuž si sám udělal velmi prostý aparát z prkének, na němž kromě objímky objektivu nebyla jediná kovová součástka. Kotouček různých clonových otvorů byl z lepenky, měch byl papírový. K práci se dřevem měl předpoklady. Jeho otec byl truhlářem a truhlářská dílna se stala synovi temnou komorou. Roku 1915 byl povolán do Jičína a podle zachovaného deníčku odjel 16. 4. 1915 do pole, 13. 6. 1915 byl zajat v Haliči, dostal se do Ruska a tam později zakotvil v Rovně v nějaké továrně na vozy. Jak si tam pomohl k fotoaparátu, není známo, ale už v listopadu 1916 začal tam fotografovat a zachovalo se z té doby několik obrázků, bohužel tak poškozených, že nejsou schopny reprodukce. Po návratu pak pokračoval ve své živnosti fotografa na Rovni. Sestavil si také stereoskop a s ním jezdil po poutích v okolí, jak se střední sobotecká generace dobře pamatuje.

Své náměty nalézal Těšínský v událostech vesnického života. Převládaly svatby a portréty a je velká škoda, že jeho pečlivě vedený archív negativů byl zničen. Krajinu dělal méně, ačkoliv z jeho obrázků byly vydány i pohlednice, dokonce i pro Dolní Bousov. Jeho snímky ukazují na vrozený výtvarný cit. Na rozdíl od ostatních fotografií své doby neužíval žádných kulís. Svě objekty stavěl do vesnického prostředí, před pozadí dřevěných staveb, od nichž neodstranil ani běžné hospodářské nářadí. Tím se stávají jeho obrázky velmi svěží a věrohodné. Při tom se dovedl vyhnout slepenině objektu s pozadím, takže sním-

ky jsou dostatečně plastické. Ztěží bychom na obrázcích poznali, jak primitivní kamerou byly udělány. Teprve na konci života si koupil Těšínský Zeissův aparát 9 × 12 s dvojitým výtahem, který byl asi jeho dávným snem. Tehdy už jeho život nebyl lehký. S rozvojem dopravních prostředků a dopravní sítě ubývalo zákazníků, pro něž se stal přežívající ateliérový balast městských fotografií nevyhnutelnou potřebou reprezentačního snímku. Těšínský utrpěl ke konci života ještě těžký úraz a ploužil se pak více jak šest let jen o berlích. Jasně oči, které září z jeho portrétů z té doby, však ukazují, že neztratil zájem o život, že byl nadšencem, kterému snad jen nedostatek ostrých loktů a smyslu pro praktičnost zabránily v tom, že se neprosadil v širším měřítku. S.

čina s nepořízenou. Jeník se ukryl na jiném místě a v revolučních květnových dnech roku 1945 zúčastnil se se zbraní bojové akce proti okupantům. Byl členem partyzánského štábu na Konicích u Valdštiny.

Měla-li na tvorbu jmen Mýdlov a Krupnikov vliv domácí výroba mýdla a později krup, nepodařilo se zatím zjistit.

V posledních letech zotavoval se v táboře populární Dismánův dětský rozhlasový soubor. Neodpovědní správcové přejmenovali objekt na **Pleskoty**, shodně podle jména sousední osady v okrese jičínském, a tím způsobili pošť mnoho zmatků při doručování zásilek.

Pro jedinečnou polohu na ostrožně, s výhledem na panorama Vyskeř — Trosky, byly táborové sruby letos zmodernizovány na hotelové ubytovny. Počítá se s další výstavbou. Bude to dělnická zotavovna.

Rozsypalov je pomístní jméno vyskeřského sídliště na straní v sousedství Krupnikova.

Jméno odvozuje jednak z útvaru daného přírodou — z rozsypaného geologického zlomu — jednak substantivizací adjektiva. Adjektivního původu jsou i jména s příponou -ov: tedy Rozsypalov = Rozsypalův dvorec. Chalupa v Rozsypalově i nyní existuje. Bude obnovenou z těch chalup, o jejichž zániku v Mýdlově ve válkách třicetiletých se dochoval zápis v Berní rule z roku 1654. Podle evidenčních dat z roku 1957 patří k chalupě 4,70 ha půdy.

Pomístní jméno Rozsypalov může být obnovou zaniklého jména části Mýdlova, ale může být také pouhým výmyslem venkovské inteligence. Nové oficiální jméno mělo vytlačit lidové **Prdlánov** nebo také česko-německé Prd-

land Nejzajímavější na věci je, že do roku 1907 neměl nikdo z obyvatel Prdlánova ani potuchy, že bydlí v Rozsypalově. To se dozvěděli od dětí, chodících tehdy do vyskeřské školy. Nový řídící učitel jim vyhrožoval věčným zatracením duše a sníženou známkou z mravného chování, opovžili-li se vyslovit ono nemravné jméno namísto Rozsypalova. Na mapách a v brožurě učitele Prýla ožil Rozsypalov v minulém století.

Žertovné pomístní jméno dali sídlišti prostí lidé z názorů a zkušeností jistě konkrétních. Sotva si ho dali místní obyvatelé sami, pochází asi od sousedů šibalsky zlomyslných. Sžilo se však s objektem trvale a užívá se ho v hovorové češtině neustále. Je výstižné i pro nové osídlení, lenošící v chatách.

Před druhou světovou válkou byl v Prdlánově zavražděn domkář Mlejnek, jeho domek je již zbořen.

Za druhé světové války, v letech 1943 a 1944, skrýval se zde v jedné z chat gestapem hledaný Ladislav Bažant, zlatník z Mašova u Turnova. Na jeho dopadení byl vydán zatykač 7934/43 vyhlášený v Meldeblatt der PKP. S Bažantem jsem byl ve spojení. Když na udání jednoho místního občana gestapo jeho úkryt vyslídilo, okamžitě jsem ho varoval, takže před příchodem německých orgánů z chaty utekl a ukryl se jinde. Tajná státní policie odjela z Vyskeře bez kořisti. Bažant bydlí v Kokoníně.

Pro dějiny osídlení vsi Mýdlova je důležité, že v Krupnikově nikdo z místních obyvatel trvale nebydlí a v Rozsypalově jen jedna čtyřčlenná zemědělská rodina. Majitelé rekreačních chat tvoří živel cizorodý bez vztahu k obci.

Josef Vašků

Ze zápisů Josefa Těšínského

Po fotografu Těšínském se zachoval drobný sešitek s tužkou psanými deníkovými záznamy. Je nyní v majetku jeho dcery na Rovni. Kromě několika písniček, různých adres, přepisu azbuky (slovníčku rusko-českých výrazů)

Roveňský fotograf Josef Těšínský

a účetních záznamů obsahuje zajímavé postřehy z let první světové války. Ukázky z těchto zápisů nám přiblíží život našeho krajana v rakousko-uherské armádě i později v ruském zajetí.

16. dubna 1915 v pátek večer v půl desáté jsme odjeli z Jičína do pole. 20. dubna v úterý odpoledne jsme přijeli na místo do Bezkyd, poslední štace Bartfeld. Tam jsme byli až do 22. dubna — do čtvrtka. Ten den večer jsme šli poprvé do fronty do dekunků (zákopů) ... V noci jsme dělali zákopy neb jiného (nesměli jsme spát) a ve dne jsme spali. Sami si v dekunkách vařili, neboť jsme mináž dostávali do zákopů pouze večer a fasovali jsme kovové konzervy, které jsme ve dne neb v noci vařili. Aroplán zde letěl skoro každý den, na který dělostřelectvo střílelo ...

2. května jsme dělali útok na Rusy do zákopů. Z jedné kompanie bylo jedna třetina raněných a padlých. Mně prostřelila dum dum střela ruksak, mně však nezranila jen šálek rozbila a celtblat. ... 17. května jsme přirazili před Přemyšl asi na dvě hodiny před ním. Při tom postupu Rusové silně stříleli do nás z děl. Několik nás jich bylo raněno. Ten den jsme v poledne měli mináž, do večera však zásoba chleba byla pryč, takže jsme dne 18. května vůbec nejedli, ani do úst, ani vody jsme neměli. Celý den leželi jsme nečinně v dekunkách, až 19. května ráno dostali jsme mináž. V těch dekunkách jsme byli přes svatodušní svátky. Tabáku a cigaret jsme fasovali každý den, kouření stačovalo.

13. června nás Rusové zajali as 600 u Tiňavy v Haliči na den sv. Antonína. 27. června 1915 ráno jsme sedli na dráhu, minážovali jsme ve městě Koblem. ... Strakov je česká vesnice v Rusku, tam jsme byli 14 dní a měli jsme se tam dobře, dostali jsme od sedláků mnoho jídla. Něco jim pomohli udělat na řípě, ve chmejnici a dříví štípat. Dne 14. července jsme odtamtud odešli do jiné blízké vsi. ... Pak jsme chodili po Rusii a všude po nějaký čas pracovali. Ve Filinkách jsme pracovali v lese se dřívím. ...

Dne 1. srpna 1916 jsme byli rozděleni po poměstíkách na polní práce. Práce akord, 20 kop svázaných snopků dát do mandelů na jednoho člověka na den. Po 20 kopách od jedné kopy (= 4 mandelů) 5 kopějek. Tam jsme byli dva měsíce, měli jsme 6 rublů na měsíc. To bylo v Teklivce. ... Dne 19. října 1916 jsme přijeli do Rovna, kde jsme započali v závodě pracovat. Tam se vyráběly skoro samé vozy. Já jsem tam asi dne 1. listopadu 1916 začal fotografovat.

Další záznamy jsou stále stručnější. Josef Těšínský si je vedl až do r. 1918, ale omezoval se stále více jen na heslovité údaje o peněžích a součástkách oděvu, které dostával darem. Škoda, že se svému deníku nevěnoval důkladněji. K. B.

Pomístní jména ve Spyšově

Ludmila Kučerová

Jdeme-li ze Sobotky od školy po silnici jižním směrem, dostaneme se do malé obce Spyšové, která je vzdálena od Sobotky asi 1,5 km. Na návsi je kaplička, kam se za dřívějších dob chodilo ze Sobotky s procesím. Ve věžičce je zvon, který byl za obou světových válek zrekvirován a po válce vždy svépomocí spyšovských občanů znovu zakoupen. Ještě před několika lety se jím zvonilo ráno, v poledne i večer klekání, nyní se zvoní již jen při úmrtí některého místního občana.

Přes prostornou náves teče potok od Kumbálova a druhý od Černé louže, spojují se a tečou ke Kdanicím. Nyní se jedná o zatrubnění tohoto potoka v úseku obce i o úpravu rybníka na návsi. Obec má asi 25 popisných čísel, občané jsou většinou členy JZD, které je nyní sloučeno v JZD Nástup se sídlem v Sobotce. Také národní výbor je společný v Sobotce.

Nyní se projdeme po okolí Spyšové. Přicházíme-li od Sobotky, po levé straně jsou pozemky, kde se říká **U pazderny**. Kdysi zde stávala Peldova pazderna, v níž se zpracovával len. Směrem ke Staňkově Lhotě je trojúhelník pole zvaného **Křemen**. Nazývá se tak podle kamenité půdy. Přes louku přejdeme k dalšímu pruhu polí, které se táhnou ode vsi směrem k Lavicím. Patří panu Ždánskému a podle toho se tam říká **Na Ždánském**. Toto pole mívalo více názvů — zkraje se říkalo **Za braňkou** a dále, kde se pole zúžovalo, se říkalo **U ouzkýho**. Vedle je pole, kterému se podle majitele říká **Na Ulrichovým**. Dále přejdeme na

Přední louku, nad níž je čtverec těžké jílovité půdy **Na jile**. A to jsme se již přiblížili k lesu **Dubáku**, v němž převládá dubový porost. Vpravo od Dubáku je les se starým názvem **Zástudil**, vlevo je čtverec pole nyní zatravněného, kde se podle původního porostu říká **V lese**. Nynejší velký hon pole, který se táhne od Dubáku ke vsi, byl dříve rozdělen na více kusů zvlášť pojmenovaných. Říkalo se tam **Borky** (býval tu borový lesík), **Na příhoně** (honil se dobytek na pastvu), **Nad pěšinou** (dříve **Nad cestou**), **Nad třešinkou**, **Pod borovicej** (podle osamělých stromů) a **Na mošidlech** (bývalo zde mokro). Polím u vsi z této strany se říkalo **Macounovo za humny** a **Na Ulrichovým vejměnku**. Přejdeme-li strouhu tekoucí z Dubáku, jsme na poli, kde se podle majitelů říká **Bobkovo — Černovo**. Odtud směrem k lesu je dosti velký rovný kus traviny, kterému se podle jeho rozlohy a rovného povrchu říká **Na letišti**. Přes cestu se dostaneme na **Malou čtvrt**, která je zčásti zatravněna. Je to jedno z nejstarších jmen v katastru obce, vzniklo prý při dělení usedlosti na čtvrtiny mezi potomky.

Přes malé kousky polí **Na vobci** (bývaly to obecní pozemky) dojdeme do míst zvaných **U kaštanu**. Roste zde zdaleka viditelný kaštan chráněný památkovou péčí. Straň pod ním se jmenuje **Pod kaštanem**, polím za ním se říká **Na velké čtvrti**. Na západ od kaštanu je straň zvaná **Ve vtelce**. Prý se tam kdysi při práci na poli otelila kráva. Přes cestu přejdeme na louku a pole, které se jmenují

V rybníčkách. Rozprostíral se tu kdysi rybník, z něhož zbyly jen zbytky hráze. Nad nimi je kus pole **Za olšema** podle porostu u strouhy. Přes strouhu směrem ke vsi je pole se starým názvem **Šafářovsko**. Tento roč, podle něhož je pozemek nazván, již dávno ve vsi nežije. Vedle je pole zvané **V lukách**, které je ze dvou stran obklopeno loukami. Další velký komplex pozemků se odedávna nazývá **Bůvovsko** podle jména původních majitelů. Přejdeme luka **Za kravinem** a stoupáme do vrchu nade vsí, kde se od pradávna říká **Na vrše**. Části pozemku se zde říká **Na base**, proč, to se neví.

Z vrchu sejdemo do **Malý Spyšový**, což jsou tři stavení asi 300 m od vsi. Odtud k Sobotce se nyní táhne velký hon zvaný **Krásný plac**. Pozemky spyšovských občanů byly v těchto místech již částečně na soboteckém katastru a jmenovaly se převážně podle majitelů: **Sámalovo záhumení, Kučerovo záhumení, Rulcovo, Zahradkovo, Jansovo, Královo** a **U křížku**. Toto poslední jméno je staré necelých sto let a u cesty mezi dvěma lipami dosud stojí křížek, který zde byl postaven na památku náhlého úmrtí soboteckého děkana Vojtěcha Beitlera, který zde byl roku 1886 raněn mrtvicí.

Jdeme-li od Malé Spyšové úvozem k lesu, míváme po levé straně pole zvané **U suširny** — suširna, která tu stávala, je už ale dávno zbořena. Dále pokračuje pole **U doubku**, které je nazváno podle osamělého stromu rostoucího v břehu. Po pravé straně úvozu je kopec pojmenovaný **Svobodů vrch**. Lukám pod kopcem směrem k Malé Spyšové se říká **Luka u Malý Spyšový**, dříve se zde říkalo podle majitelů **Charvátova louka, Fišerova louka** a **Svobodova louka**. Louky na opačné straně kopce se jmenují **Luka za vrchy**. Následují **Dlouhý hona před cestou** a **Dlouhý hona za cestou**, které končí prudkými stráněmi **Kalvárií** a **Dalmácií**. Tato jména vymyslel před lety pan Pelda pro prudkost strání a obtížná obdělávání. Dříve se zde říkávalo **Havlíkův buben, Ortovo** a **Charvátova stráně**. Pak pokračujeme ještě dále k lesu. Po levé straně máme **Literák**, stráně a les nazvané podle toho, že patřily sobo-

teckému literátskému bratrstvu sv. Kříže. Vedle je **Zahradkova stráně** a pod ním pole a louka **Pečovo**, nazvané podle majitelů. Kus lesa, který zabíhá do louky, se jmenuje **Pečův kout**, vedle je **Balákova louka**. Dále přejdeme tři malé **Stráňky** a jsme **Na likodře**. Tento kus pole špatné jakosti je nyní zatravněn a jeho jméno neumíme vysvětlit. Dříve se částem tohoto velkého pozemku říkalo **Přední likodře, Těžká** (špatná půda), **Kulatý vrch, V zahradě, Pod slivkou, Hanušovo křídlo, Opitovo** a **Na hájku**.

Tím končí naše cestování po spyšovských polích. Došli jsme se k lesu, který se táhne ke Kdanicím. Této jeho části se říká **U obrázku**, neboť na jednom stromě visíval svatý obrázek na paměť dávného neštěstí, které se v těchto místech přihodilo. Nad ním je **Zádušní les**, který patřival církvi, další kus lesa se nazývá **V obůrce**.

Poznámka. Podkladem pro sepsání tohoto článku byl soupis pomístních jmen obce Spyšová, který sestavila učitelka Marie Bílková ze Sobotky za pomoci spyšovských občanů Františka Černého, Jaroslava Kučery, Josefa Peldy a Josefa Sámala.

Závěrem tohoto soupisu pomístních jmen ve Spyšové uvádíme pro porovnání stáří těchto jmen údaje z roku 1713 a 1787.

Roku 1713 (tereziánský katastr, který neuvádí všechna jména, protože podchycuje pouze poddanskou půdu) jsou zaznamenána jména: Za humny, K lesu, U vobce, Na likodře, Na šafářovském, Na vrše a Na přední louce (kromě dalších dnes již neužívaných). Z dalších pramenů víme, že už tehdy měl své jméno i Literák, Na Bůvovště aj.

Roku 1787 (josefský katastr) se uvádí velké množství pomístních jmen, z nichž uvádíme alespoň několik příkladů dodnes užívaných: Za brankou, Borek, U příhonu, U močidla, U lesa, Zastudil (Malý a Hrubý), Na malý čtvrti, Na vobci, Na šafářovsku, Literácký les, Na likodeři, Stráňka, Na Bůvovště, Na kulatým vrše, Na dlouhých honech, V lukách, Na vrše, Na křemeně, Pod suširnou, Na jlech, Za humny, Pod hájem, Za cestou, U zahrady atd.

Nová jsou tedy hlavně pomístní jména podle majitelů pozemků a podle osamělých stromů. K. B.

I s posvícením bývala potíž

Téměř jedinou kulturní činností na našich vesnicích bývaly taneční zábavy a těch nebylo málo do roka. V Rokytňanech jich bylo v r. 1878 13. Po r. 1900 počet stoupl a činil do r. 1914 v průměru 18 ročně. Z nich některé trvaly dva dny. Byly to většinou Hasičské bály. Primát mělo vždy posvícení. Na to se sjížděli hosté z řad příbuzenstva již ve čtvrtek a v pátek. Ženy pomohly s pečením koláčů a v přípravě masa, muži, aby doma nepřekáželi, prohlíželi s hospodářem stáje s dobytkem a postup prací na polích.

V neděli o posvícení ženy chodily do kostela „na raní“, aby byl včas oběd, muži na „velkou“, při tom zašli si i do hospody. Odpoledne se většinou doma porozprávělo a večer se šlo tancovat. Neděle patřila více svobodným, za to pondělní „zlatá“ patřila ženáčům. Někdy na to ten den nestačil a tak v úterý byla ještě „sousedská“. Pak bylo třeba se řádně vyspat a tak trvalo posvícení s přípravami celý týden.

Ze se tím hodně opožďovaly podzimní práce nemusím ani zděrazňovat. Aby tomu bylo zabráněno, vydal zemský výbor výnos, který měl taneční zábavy omezit, jak vidno z následujícího protokolu:

Protokol

sepsaný v Rokytňanech dne 29. listopadu 1896 u přítomnosti níže psaných.

P ř e d m ě t.

Dle ctěného přípisu vl. okresního výboru ze dne 30. října 1896 čís. 1411, vzhledem k vyzvání vysokého zemského výboru ze dne 19. září 1896 čís. 41918 ve příčině odbývání tanečních zábav, usneslo se obecní zastupitelstvo následovně:

Každý jednotlivý hostinský v obci nesmí více tanečních zábav odbývat než jak se ustanovuje a sice: Po dobu masopustní každý tři hudby od sedmé hodiny večerní, do pěti ráno, ale nesmí se odbývat ve dvou hostincích v jednom dnu, nýbrž nejdřív po třech dnech. O pouti v Dolních Rokytňanech smí se jen odbývat taneční zábava v jednom hostinci a v Hořeních v jednom, od 4 hodin odpoledne, do dvou hodin ráno.

O posvícení smí se taneční zábava odbývat v neděli v jednom hostinci a v pondělí v druhém v Doleních Ro-

kytňanech. V Hořeních Rokytňanech smí se jen taneční zábava odbývat o posvícení jeden den buď v neděli, nebo v pondělí. V neděli od 7 hodin večer do 4 hodin ráno a v pondělí od 2 hodin odpoledne do dvou hodin ráno.

Co se týče taneční zábavy při svatbách zůstane volno pořádati do kterého hostince taneční zábavu dáti chce, též hodina se neurčuje. V příčině opatření, aby dohlíženo bylo ku přesnému zachování předpisu, byli ustaveni dva členové výboru.

Dále nesmí mládež do ukončení 15tého roku taneční zábavy navštěvovati

Josef Fuchs
Josef Folprecht
Václav Mikolášek
František Vinš

Josef Hlaváč, starosta
Štěpán Čížek
Josef Hlaváč

Jak takový zákaz také dopadl, uvádím případ, který mi vyprávěl starý soused Bartoň. Stal se na Prodašicích u Svárovsku. Jeho švagr přišel na posvícení v sobotu a byla středa a milý švagr se neměl ještě k odchodu. Hospodář Svárovský byl by moc rád jel už sít a nechtěl, aby švagr měl tušení, že mu v tom překáží. I poradil mu rychtář: řekni doma, že chodím po vsi a kde zastihnu ještě hosty, rychtářským právem je vyprovodím ze vsi. A tak hospodář radí švaříčkovi: víš co? Já zapráhnu do vlačíku, hodím na něj brány, ty si vlez do pytle, já tě položím na brány, vyvezu za ves a ty pak půjdeš domu. Tak se také stalo. Jen vyjeli na náves, potkali rychtáře. Kam pak, sousídku, na pole? Ptá se rychtář. Jedu zavlačet věrtel pšenice. Věrtel? Kroutí hlavou rychtář a dodává. To máš náko mnoho toho obilí a pomocí rychtářského práva počíná měřiti. Tak to by byl jeden, druhej a třetí věrtel. Při tom měření vždy pořádně do pytle udeřil. Švaříčkovi se to v pyti mnoho nelíbilo, ale neprozradil se.

Od té doby již na posvícení tak dlouho nepobyl.

Že se oslavoval vždy konec masopustu maškaroou a večer tancem mělo také svoji příčinu. Hospodáři chodili tancovat proto, aby se jim uvedly brambory a neměli krátký len, hospodyně pak, aby se jim dobře vyvedly husy.

Nyní nám zbyla z pěti hospod jediná a taneční zábava zde nebyla již více jak pět let. Josef Javůrek

Nejstarší sobotecká městská kniha

Nejstarší soboteckou městskou knihou je „Kniha Smlauw swadebních, obsahující v sobie od Roku 1561 až do roku 1659“ zápisy o svatebních smlouvách měšťanských synků a dcerek, vdov a vdovců i jiných vdavekchtivých osob. První zápis do ní byl učiněn právě před 410 roky, „letha 1561 w Auterý po swatým Martinie“, kdy „staly se smlauwy swadební dobrowolné mezi przátely Wácslawa Kuczerý ssewczce s jedné a przátely Doroty dczery Czwrczkowý strany druhé“. Dnes bychom asi jednoduše napsali, že 18. listopadu 1561 uzavřeli sňatek švec — pardon, obuvník Václav Kučera se slečnou Dorotou Cvrčkovou ze Sobotky. Většina zápisů v knize je velmi dobře čitelná a vyčteme z nich množství cenných údajů o životě v Sobotce a okolí v 16. a 17. století.

Jisté je, že to původně nebyla nejstarší městská kniha, neboť na několika místech nejstarší gruntovní knihy sobotecké (se zápisy od r. 1580) čteme odkazy na zápisy ve „starých knihách městských“. Zda byly tyto knihy zničeny ohněm či jinak, to se již nikdy nedovíme, skutečností zůstává, že se tak stalo a že je to nesmírná škoda, neboť z nich bychom se dozvěděli o životě Sobotce v 16. století a možná i dříve.

Takto tedy zůstává nejstarší soboteckou městskou knihou uvedená Kniha smluv svatebních. Obsahuje 56 popsaných listů rozměru 200 × 315 mm a je v ní 63 zápisů. Uvážíme-li, že byla v užívání více než sto let, je to velmi

málo. Musíme si ale uvědomit, že do ní nebyla zapisována zdaleka všechna nová manželství uzavřená v Sobotce, nýbrž jen ta, kde se jednalo ve svatební smlouvě o peníze a pozemky, ať již manželčiny nebo dětí z prvního manželství apod.

Kniha je velmi dobře zachovalá, v roce 1947 byla konservována a převážána mistrem Ladislavem Skřivánkem v Praze. Uložena je v soboteckém městském archivu.

A na závěr alespoň jeden zápis v úplnosti (přepsaný podle pravidel přepisu starých textů). Třeba ten, kterému je letos právě 400 roků.

Léta 1571 v auterý den swatě panny Doroty (6. února) pan Šimon kramář s paní Annou manželkou svou přiznali jsou se, že k snažné žádosti mnohé znajíc býti mocí křesťanskou a Pánem Bohem nařízenou dali jsou a dávají dceru svou pannu Uršilu k stavu swatého manželství Vondřejovi ujcí pana Johanesa a po ní jsou jemu obvěňovali předkem vejpravu podle slušné náležitosti a k tomu 5 kop grošů českých a to do dne a do roka jakž smluwy swadební v sobě ten pořádek obsahují, dále spravedlnost jakůž koliv má neb jmiti bude, dále proti tomu on Vondřej obvěňoval jest 10 kop grošů českých a též spravedlnost svou všecku což jí má neb jmiti bude nic před pannou Uršilou neskrývajíc nežli s ní se ve všem spolčuje k živému obdržení. Aktum ut supra (12. II. 1571). Karol Bílek

Sobotecké povídky

Dobrý pan mistr

Ferdinand Kostlán, sobotecký zámečnický mistr a výrobce známých železných kamen, zaměstnával pomocníka, který byl velmi pobožný. Celé dny si při práci zpíval nábožné písně a pracovní tempo přizpůsoboval rytmu písně.

Pan mistr pozoroval svého pomocníka, a když jednou rašplí brousil součást kamen za zpěvu a rytmu písně tisíckrát pozdravujeme Tebe, povídá mu Kostlán: „Poslouchejte, Franc, já jsem s vámi spokojen, já vás mám rád, práci děláte dobře, rád poslouchám nábožné písně. Měl byste ale zpívat takové veselé.“ „Ale jaké pane mistr?“ „Podívejte se,“ Kostlán vzal do ruky rašplí a začal rašplovat a v rychlejším než pochodovém tempu zpívat: „Narodil se Kristus Pán...“ (Podle M. Slavíkové)

Z doby přidělového hospodaření

Za protektorátu byl nedostatek tabáku a cigaret. Přiděly byly nedostatečné a lidé si vypomáhali všelijakými náhražkami. Známy majitel strojnické dílny Josef Pudil přišel brzy po zavedení přidělového hospodaření do hostince „U Nohů“, nacpal si dýmku a zapálil.

Po místnosti se šířil nelibý zápach. Hosté se ptali se soboteckou zdvořilostí, jevící se v tom, že každého živnostníka zaměstnávajícího učedníka titulovali továrníkem: „Pane továrníku, prosím vás, co to kouříte, vždyť je to k nevydržení.“ „Ale heřmáněk, to víte, že mně to také nevoní, když to ale kouřím, přece se najde někdo, kdo mi dá nacpat pravého.“ V. Š.

Příbuzenství

Přišel venkovan do Sobotky, a aby měl v jednání úspěch, odvolával se na příbuzenské vztahy. Když mu rozemý Soboták řekl, že neví nic o příbuzenství, dostal vysvětlení:

„Opravdu, vaší paní nevlastní sestřenice měla za muže bratra mé prvé ženy.“

Měl-li tento příbuzenských vztah vliv na úspěch jednání, to se již nevypraví.

Z praxe bylináře Jana Sitenského

Jeden z čalovicích občanů měl zdravotní obtíže. Zastavil se proto při cestě od holiče u známého soboteckého bylináře Jana Sitenského. Vysvětlil mu obsírně, jak ho trápí úporná zácpa a neví si již rady. Sitenský pozorně vyslechl zákazníka a svým klidným hlasem povídá: „Rád pomohu, určitě budete spokojen.“ Odešel do komory — skladu přeplněného různými bylinami. Ve chvíli se vrátil s větší kameninovou lahví, vzal z poličky lžiči, z cukřenky nabral na ni dvě kostky cukru, nalil do rovinu tmavou tekutinu a podal zákazníkovi. Ten požil

obsah lžiče a zeptal se, co má za lék zaplatit: „Padesát haléřů, ale hospodáři, opatrně, přijde to trap,“ varoval Sitenský. Zákazník poděkoval, radu Sitenského nebral příliš vážně, zaplatil padesátihaléř a klidně odešel.

Po několika dnech při návratu z nákupu ze Sobotky zastavila se u Sitenského manželka uvedeného čalovicického občana. Po pozdravení ihned spustila na Sitenského: „Pane mistr, jsem velice ráda, že dovedete tátovi pomoc v jeho obtížích, řekněte si za tu vaši medicínu desetkrát víc, ale prosím vás, dejte mu ji do lahvičky, ať si sedne doma na záchod. Jak já k tomu přijdu.“

(Podle Jos. Šimka)

Z jarmarku

V Mladé Boleslavi končil podzimní výroční trh. Počasí bylo pěkné, slunné, koupěchtivých návštěvníků plno a není divu, že sobotečtí ševci, kteří vyložili své výrobky na náměstí, se vraceli spokojeni, s poloprázdnými bednami na obuv a s plnými peněženkami.

Vůz s bednami jel pomalu napřed a mistři zvolna kráčeli k Sobotce. S přibývajícím soumrakem hovořili o různých příhodách a událostech. Přetřásali i bezpečnost na silnicích vzhledem k nedávnému přepadení občana u Bakova. Nejživějším debatérem byl obuvník V. Přesvědčivě vykládal, že bázliví jedinci usnadňují úspěch při přepadení. Kdyby každý byl tak rázný jako on, byl by na světě jiný pořádek. Mohl by na něho někdo vystoupit, to by si dal, každého by na místě spořádal, že by mu navždy přešla chuť obtěžovat pořádné lidi. Nebylo by také zapotřebí tolik četníků a policajtů a byly by proto menší daně. Mistři znajíce V. se mnoho nepřeli. Obuvník Kotátko „zpod Sálu“ nemohl však vykládati V. již poslouchat. Vyšel proto rázněji vpřed a za chvíli byl za nastávajícího soumraku hezky vpředu u obrubeckého lesa a zmizel v něm.

Za chvíli docházel k obrubeckému lesu hlouček soboteckých mistrů. Než vešli do lesa, obuvník V., aby využil sporého již světla, zůstal stát, nacpával si dýmku. Pak si chtěl zapálit a musel se otočit směrem po větru. Když byl hotov, narovnal se a chtěl vyrazit za mistry. Vtom přeskočila z lesa přes příkop temná postava a než se V. vzpamatoval, skočila k němu a prudce rozevřela deštník přímo proti obličejí V. Ozvalo se strašlivé volání o pomoc. V Martinovicích vybíhali lidé ze stavení, mistři se obrátili a s napřaženými holemi spěchali V. na pomoc. Nebylo jí však zapotřebí. Před V. stál s otevřeným deštníkem Kotátko, hlasitě se smál a přerušuje hovor smíchem, povídá: „Vy jste ale, V., hrdina, vám tak věřit!“

Vše se vysvětlilo, smál se nejen Kotátko, ale i ostatní mistři. V. ale do smrti nezapomněl na příhodu na kraji obrubeckého lesa a byl opatrnější při hovoru o bezpečnosti a osobní statečnosti. (Podle Ant. Štelovského)

Pěkně vítám, pane Staška...

V Sobotce hráči vynášejí v mariáši červenou desítku hlásí: „Pěkně vítám, pane Staška, Vaše Marjána nám rozbila kliku.“

K dotazu po vzniku tohoto úsloví podal obchodník František Staška toto vysvětlení:

Bylo to v době, kdy moje teta, nyní provdaná Kubová ze Šafranice, byla malou holkou. Hrála si s Boženou Zahrádkovou, nyní Pažoutovou, a ještě s jinými dětmi na Šafrancích na schovávanou. Chtěla se schovat u sousedů Štelovských, co je nyní Báček, na dvoře. Přelézala zavřená vrátka, stoupla si na kliku a ta se ulomila. Viděla to dcera Štelovského, prchlá a hádává žena a hned se rozběhla na dědečka Stašku. Vpadla bez zaklepání do světnice a před pomocníkem i učněm spustila zhurta: „Pěkně vítám, pane Staška, Vaše Marjána nám rozbila kliku“ — a než se dědeček vzpamatoval, otočila se, práskla dveřmi a byla pryč.

Příhodu vykládal večer v hostinci při mariáši sousedům. Vynášel právě červenou desítku, když řekl: „Pěkně vítám, pane Staška, Vaše Marjána nám rozbila kliku.“ Celá hospoda se dala do smíchu, líbilo se jim to. Při dalších hrách při vynášení červené desítky to hráči opakovali. Časem se toto úsloví vžilo a dodnes se užívá, ač nikdo pomalu neví proč. „Aspoň Staškové přišli lacině k popularitě,“ potěšili Františka Stašku.

„Dejte s tím pokoj, spíše k mrzutostem a nedorozuměním. Zrovna předevčírem přišly k nám do krámu nakupovat ženské z Lavic. Při rozhovoru před plným krámem jedna z nich naplno spustí: A pane Staška, vy jste byl také na Š. landě. Vše se obrátilo na mne. Vysvětluji, že chodím do hostinců jen v Sobotce a zejména že nechodím do podniků s dámskou obsluhou, ale nepochodil jsem. Ale byl jste tam, táta tam byl večer pro cigarety, když jste zrovna přišel, a jak Vás vítali. Paní, to není možné, já tam nebyl. Jen nezapírejte, byli tam řezníci a obchodníci dobyt看, hráli mariáš a jak na Vás křičeli. Říkáte, že to bylo při mariáši? Přece nebudete zapírat, ještě táta říkal, že Vám vyčítali, že Vaše Mařenka zlomila nějakou kliku. Tak vidíte, takhle se dostane člověk na Šalandu a odtud do lidských hub,“ skončil svůj výklad František Staška.

Zapsal V. Š.

(Podle vyprávění Fr. Stašky)

Vzpomínka. 6. XI. Na té naší Celné rádi vzpomínáme. Opravdu, paní Moravcová, vzpomínáme. Již čtyři roky.

Před Vaším jménem není akademický titul, na smutečném oznámení stojí jen prostě: vdova po mistru obuvnickém. A to řemeslo je pevně spjato s bývalou Sobotkou. V každém druhém domku stával ve světnici v koutě verpánek¹⁾. Při petrolejové lampě s nízko staženým knotem — aby se moc neprosvítilo — sedávali sobotečtí ševci a bačkoráři u svého díla. Často nohy chladily, ruce zábly a z kouta se ozval hlas: „Zabzdi²⁾ aspoň trochu, aby se vzduch ohřál!“ Pro uhlí se chodívalo s nůši, nebyly plné kůlny na celou zimu — a k večeři batozopka³⁾, nemaštěná, jen tak, aby se žaludek ošidil a nerámusil tolik. A při té vši bídě zpívaly se od rána překrásné písně: Hned ráno vstávám, Minula noční hodina, Můj milý člověče⁴⁾.

Pan mistr Moravec, strejc Stránský, pan mistr Ulrych a Mikšíček patřili k ševcovské elitě. Jaká krása vyšla před nepřívěckou poutí z dílny pana Moravce! Světlo hnědé střešičky s tmavě lakovanou špičkou a překrásnými knoflíčky. To se to běželo do Nepřívěce na pouť! A těch kůží! Ševro, oskarka, kozinka, teletinka, vepřovice!

Klubíčko Vašeho života, paní Moravcová, rozvíjelo se klidně, ač občas byly na niti tvrdě zadrnuté uzly. Co syn Jenda a naše Máňa? přestalo z Vašich úst znít, ale byla jste statečná. V prostém, čistém myšlení nebylo zamotaných složitých úvah. Byla jste dobrou ženou, obstarávala se zpěvem dobře svou domácnost, vychovávala dobře své děti, šila k botám dobrých svrchy.

Už vítr nehýbe plechovou botou-holinkou na Vašem domku. Bota je v muzeu na Humprechtě. Už jenom vzpomínáme, ba vzpomeneme, že i Mistr Šrámek šlapával po našem Českém ráji v botkách od Moravců. Marie Pávová

Vysvětlivky: 1) verpánek - z Werkbank, 2) zabzdi - zatop, 3) batozopka - z Buttersuppe, 4) písně se starou, tklivou melodii.

● **Zemřel Jaroslav Štastný.** S překvapením a smutkem jsme prohlíželi v polovině října úmrtní oznámení, na němž bylo jméno bývalého soboteckého učitele a později zástupce ředitele školy. Narodil se 29. září 1921 v Čimysli, vystudoval učitelský ústav ve Svatém Janu pod Skalou a učit začal ve válečných letech v Libáni. Po osvobození přešel na Frýdlantsko do Nového Města pod Smrkem a v letech 1951—1959 působil v Sobotce. Pak odešel jako ředitel školy do Prahy, kde 13. října 1971 zemřel. Bylo mu teprve 50 let. Práci s mládeží se věnoval ve škole i mimo školu, byl nadšeným skautem, věnoval se práci pionýrské organizace, vedl tábory i putovní tábory na kolech atd. Měli jsme ho rádi a na „kanára“ (tímto slůvkem často své žáky oslovoval) budeme vděčně vzpomínat. K. B.

● **Zpráva o úmrtí prof. Jaroslava Mencla** (zemřel 24. října 1971 ve věku 78 let) naplnila smutkem četné jeho žáky a přátele, čtenáře jeho knížek i posluchače přednášek. I náš Zpravodaj v něm ztrácí svého spolupracovníka. Ještě před několika měsíci jsme ho navštívili v Nové Vsi u Branžeže, kde v posledních letech žil. S radostí nás uvítal a poskytl nám mnoho podrobných informací k chystanému článku o jeho otci. Netušili jsme, že ho vidíme naposledy. Jeho život a dílo si zaslouží zsvěceného rozboru; dnes můžeme přinést jen tuto krátkou zprávu [životopis prof. Mencla jsme uveřejnili k 75. výročí jeho narození]. Díky za vše, pane profesore.

LITERÁRNÍ ZE SOBOTECKA

- O vztahu Josefa Lady k dílu Fráni Šrámka se dočteme v revui Děti a my č. 4/71. Fotografie mladého Fráni Šrámka uveřejnila Sedmička 16. IX. O své lásce ke Šrámkovi se zmínil Martin Štěpánek v Signálu č. 40. Vzpomínku na vojákování Šrámkovo najdeme ve Světě práce č. 40.
- Báseň Blanky Svábové Touha uveřejnilo Rudé právo 12. X.
- Další „mravenčí“ článek dr. K. Samšínáka přinesla Ochrana přírody č. 5.
- O Janu Žižkoví psala Míla Taucová v Životě Budovcovy župy č. 10.
- Autorem článku o Petru Spáleném ve Světě práce č. 40 je Edvard Pergner.
- Úmrtí dr. Václava Peči připomíná anglický odborný časopis The Review z března 1971. (V říjnu 1968 přinesl článek k pětáosmdesátinám dr. Peči.)
- O Jaroslavu Suchánkovi píše Mladý svět č. 46.
- Dílo Františka Martinů připomíná Svobodné slovo 4. XI., výstavu manželů Vokálových v Bělé p. B. čas. Rozvoj místního hospodářství č. 15.
- O učitelu Janu Soboteckém z Rovenska se zmiňuje Pochodeň 6. XI.
- O válce 1866 na Sobotecku píše Pochodeň 2. X.
- M. Brožová píše v Zemědělských novinách 12. XI. o Semtinské lípě.
- Letošní turistickou sezónu na Sobotecku hodnotí Pochodeň 3. XI., Ahoj na sobotu č. 46 a Svobodné slovo 8. XI., výlet Soboteckem doporučuje Pochodeň 26. X.
- V posledních číslech Předvoje se píše o práci agitáčního střediska v Sobotce (1. a 28. X.) o K. Havlíčku Borovském v Českém ráji (28. X.), o úmrtí prof. Mencla a požáru na Mladějově (5. XI.), v č. 46 z 19. XI. jsou představeni kandidáti na poslance a najdeme tu volební program Kdanic.
- Domousnický zpravodaj č. 34 z 1. XI. přináší volební program obce a zajímavosti ze života Domousnic.
- Bousovák č. 10 hodnotí práci MNV za posledních 7 let, přináší úvodník J. Kozáka a další články a zprávy ze současnosti.
- V I. díle paměti presidenta republiky Ludvíka Svobody „Cestami života“ (Naše vojsko Praha 1971, 454 str. a fotograf. přílohy) se setkáme na dvou místech s odkazy na dílo Fráni Šrámka. Na str. 31 připomíná Šrámkovu báseň Věčný voják a 9. kapitola (str. 126) Vzpomínka na první světovou válku je uvedena Šrámkovými verši Píšu mi psaní vojanští páni.
- **Komunistické hnutí východních Čech** (Státní archiv Zámorsk 1971, 207 str. a 12 příloh). Soubor dokumentů ze Státního archivu i okresních archivů Východočeského kraje, které většinou dosud nebyly otištěny, přináší nové pohledy na činnost KSČ v letech 1921—1938. Jičínsko je bohatě zastoupeno díky důkladnému a pečlivému katalogu prezidiálních spisů Okresního úřadu v Jičíně, který zpracovala Božena Johnová a v němž je množství dokladů o práci KSČ. Tak se ze sborníku dovídáme neznámé podrobnosti o poslanci Josefu Hakenovi i soboteckém Václavu Ortovi ml., v anonymní předmluvě nás překvapí údaj, že r. 1928 byla sobotecká policejní strážnice polepena letáky zvoucími k účasti na Rudém dni. Mezi dokumenty je otištěno i několik článků z komunistického tisku kraje, na což Sobotecko opět doplácí, neboť organizačně patřilo k nymburskému kraji KSČ, jehož krajský orgán Volnost zřejmě nebyl excerptován. Výběr dokumentů ve sborníku je pořízen zodpovědně, využívá hlavně bohatství fondů okresních úřadů a státních zastupitelství, méně bylo využito archivů měst a materiálů soudních. Celkově můžeme sborník označit za významné obohacení regionální literatury. K. B.
- **Památky dělnického a revolučního hnutí Východočeského kraje** se jmenuje nová publikace Krajského střediska památkové péče a ochrany přírody Východočeského kraje v Pardubicích, která nedávno vyšla. Obsahuje zajímavý textový i fotografický materiál. Z našeho okolí je zařazeno rodiště poslance Josefa Hakena — Markvartice.

● O Antonínu Markovi a Františku Vetešníkovi se dočteme v Pochodni 5. X. a 12. XI. a v Předvoji 5. XI.

● **Korouhev nadějí** (Obelisk Praha 1971). V typograficky krásně upraveném výboru básní k 50. výročí založení KSČ jsou i verše Fráni Šrámka 30. srpna 1914 a Voják v poli.

● **František Ptáčník: Josef Haken člověk, učitel, politik** (Publicistická činnost). Tuto knížku vydalo nakladatelství Kruh pro ONV Jičín. Má 92 stran a 16 stran fotografických příloh, stojí 6 Kčs. Je zde Hakenův životopis, těžiště práce je v bibliografickém soupisu Hakenových článků z let 1919—1939 (158 článků) a na závěr je otištěno několik dokumentárních příloh. Bibliografie je však značně neúplná, zdaleka nebyly excerptovány všechny časopisy, a proto se nám zdá, že knížka vyšla předčasně, že při odpovědnějším zpracování mohla přinést daleko více. K. B.

● Z publikací k 50. výročí založení KSČ upozorňujeme na dva sborníky. První se jmenuje **Vítěznou cestou** (Osvětový ústav Praha) a obsahuje Šrámkovy básně Přiletěli adjutantí a Psi chorál, ve druhém — **Pod prapory Komuny** (Růže České Budějovice) je Šrámkův překlad Internacionály.

● Báseň Fráni Šrámka I do těch Lidic najdeme v **Zemědělském kalendáři na rok 1972**.

● V úsměvně knížce **Bohumila Bezoušky Tajnosti zákulisí** (Panton 1971, 184 str.) najdeme i dva veselé příběhy z inscenací Šrámkova Měsíce nad řekou.

● V románě pro dívky **Jany Červenkové Čtyřlístek pro štěstí** (MF Praha 1969, 155 str.) najdeme odkaz na verše Fráni Šrámka. Dvě Šrámkovy básně jsou citovány i v dalším dívčím románu **Ivy Hercíkové Trest** (Albatros 1971, 208 str.).

● V historickém románě pro mládež **Královský souboj** píše **Václav Kaplický** o posledních letech panování Jiřího z Poděbrad a okrajově si všímá i osobnosti kosteckého pána Jana Zajíce z Házmburka a obléhání Kosti vojsky krále Jiřího. Knížku vydal Albatros 1971, 161 str.

● **František Křelina** vydal soubor starších i novějších povídek pod názvem **Klíče království** (Vyšehrad Praha 1971, 173 str.).

● Československé nakladatelství Růže vydalo znovu román **Josefa Knapa Vysoké jarní nebe** (168 str., vydáno roku 1970).

● **Zdeněk Kalista: Česká barokní gotika a její žďárské ohnisko**. Velmi zajímavá knížka, která hledá duchovní kořeny Santiniho renesance gotiky v době vrcholného baroka. Pro nás je zajímavá i tím, že si zcela na okraj všímá i soboteckého rodáka Jana I. Šumy, básníka, jehož náhrobek je v předšní chrámu v Sobotce.

● **Antonín Boháč: Zapomenuté básně a překlady Václava Aloise Svobody** (Literární archiv — sborník Památníku národního písemnictví roč. V — 1970, str. 274—286). V příspěvku k dějinám literatury národního obrození rozebírá autor díla básníka V. A. Svobody-Navarovského a velkou pozornost věnuje jeho mladé tvorbě. Kromě jiných děl rozebírá a přetiskuje „Omluv na list P. A. Marka P. Jungmannovi zasláný“ z r. 1812, který patří k nejlepším a nejpokrokovějším básním Svobodovým.

● **Jaroslav Strait: Jičín** (MěstNV Jičín 1971). Tuto dvacetistránkovou brožuru uvítá každý návštěvník Jičína. Stručný, ale výstižný a dobře napsaný text je doplněn mnoha barevnými fotografiemi a orientačním plánkem města s vyznačenými významnými stavbami. Podobnou brožuru by potřebovala i Sobotka.

● **90 let mělnických veslařů**. Mělník 1971, 66 str. V této pěkné jubilejní publikaci najdeme mj. příspěvek oseckého rodáka Václava Barcala „Třikrát primátorky“ a článek o něm od dr. Jar. Anděla „O jednom skautním veslaři“. Se jménem Václava Barcala se setkáme samozřejmě i na dalších stránkách brožury.

● **Ročenka vlastivědného kroužku při OB Libáň 1971** obsahuje materiály ke 100. výročí založení cukrovaru (nyní droždárny), k 75. výročí založení měšťanské školy, k 90. výročí založení hasičského spolku, o orbě elektrickým pluhem i zajímavosti ze soudobého života. Ročenku připravil obětavý František Vojtíšek.

● **Mladoboleslavsko**. Bez uvedení autorů textu i fotografií vyšla ve Středočeském nakladatelství česko-ruská brožura informující o jednotlivých větších místech okresu i přílehlých oblastí. Z našeho okolí je zde snímek Kosti a Humprechtu. Dále zde jsou různé údaje důležité pro turistiku, které by však měly být úplnější a rozsáhlejší [např. v seznamu lékařů chybí lékárna dolnobousovská].

● V Středočeském sborníku historickém V/1970 najdeme mj. bibliografii mladoboleslavského okresu za léta 1964 až 1968, kterou pečlivě zpracoval dr. Karel Herčík.

● **Kalendář kulturních, politických a vědeckých výročí 1971** (Orbis Praha 1970 pro Ústav pro výzkum kultury, 60 str.). Vydavatelé jistě pomýšleli dát kulturním pracovníkům potřebnou orientační brožurku, jejímž cílem má být spolehlivost a pokud možno úplnost údajů. Tyto požadavky však — soudě podle výročí vztahujících se k Sobotecku — brožura nespĺňuje. Chybí např. 135. výročí narození dramatika F. V. Jeřábka (25. I. 1836), 30. výročí úmrtí historika J. V. Šimáka (30. I. 1941), 70. výročí úmrtí spisovatele J. L. Turnovského (8. II. 1901), 70. výročí narození malíře K. Kinského (2. VIII. 1901), 25. výročí úmrtí spisovatele a politika L. Nováka (29. VIII. 1946), 70. výročí narození estetiky prof. M. Nováka (3. X. 1901), sebemenší zmínka o rakousko-pruské válce 1866 atd. A přesnost údajů? Václav Špála zemřel 13. VI. 1946 (ve skutečnosti 12. V.), Václav Šolc má uvedeno správné datum úmrtí, ale narodil se prý 23. X. 1838 (ve skutečnosti 23. XII. 1838), také narození malíře Fr. Kavana je uvedeno nesprávně 10. IX. 1866 místo 12. IX. 1866. Tím výčet krajských výročí končí. A tak nás potěšila jen skutečnost, že není spleteno datum narození čestné občanky Sobotky Jarmily Glazarové a že v brožuře je reprodukována Svolinského ilustrace ze Šrámkova Splavu.

Sobotecká všehochuť

● **Vydávání díla Fráni Šrámkova:** O tom, že dílo národního umělce Fráni Šrámkova je ve své valné většině stále živých literárních hodnot, pořád čteným a čtenáři žádaným, svědčí náklad jeho spisů vydaných po r. 1950, dosáhl počtu 604 520 knih. Aby naši čtenáři měli klasická díla české literatury zpřístupněna v dostatečném počtu, redakčně i výtvarně dokonale připravena, vytvořilo nakladatelství Čs. spisovatel novou edici Slunovrat. Každá kniha této řady bude obsahovat kromě portrétu autora také medailón o jeho životě a díle, takže tento způsob vydání bude vhodný i pro potřeby škol různých stupňů. V základní řadě této edice vyjde ještě letos také Šrámkovo **Tělo**, vydání v pořadí již deváté. Autorem medailónu je univ. prof. dr. Fr. Buriánek. V příštích letech vyjdou z děl Šrámkových ještě román Stříbrný vítr a výběry z jeho povídek a básní.

Dr. Fr. Bařha

● **Šrámkův dům navštívila** dne 16. října Natalie Vladimirovna Šachalova, zástupkyně ředitelky Státního literárního muzea v Moskvě. N. V. Šachalova, která připravila výstavu Vladimíra Majakovského v Praze, si v doprovodu pracovnice Památníku národního písemnictví zajela do Sobotky, aby si prohlédla archiv Fráni Šrámkova. Je to už druhá návštěva z moskevského literárního muzea; loni tu byl ředitel této instituce. — Dne 23. října na prohlídku Šrámkova domu a archivu přijela pracovnice Slovanského ústavu ve Varšavě Barbara Jankovska, která se obírá studiem dějin novodobého českého divadla. S velkým zájmem sledovala i lekci pohybové a mluvní výchovy, která právě probíhala v Recitačním studiu Šrámkova domu.

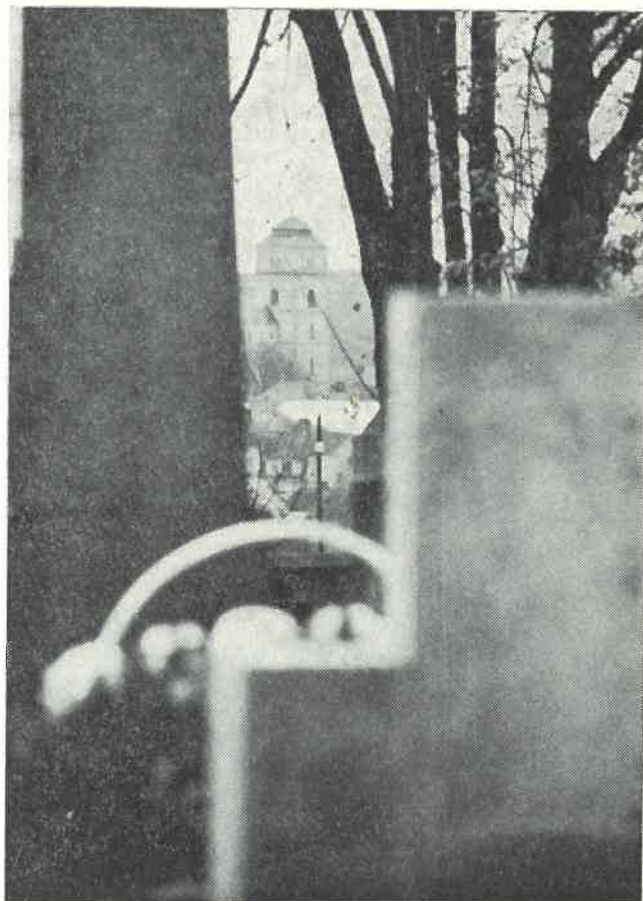
● **Dne 16. října probíhala** i v Sobotce národní směna. Nejlepších výsledků a největší účasti dosáhli v ZDŠ, hodně se udělalo na stadionu, při úpravě chodníku na Vodňanech, pracovalo se na koupališti atd. Celkem bylo odpracováno 2026 hodin, zúčastnilo se 487 občanů, hodnota díla je skoro 30 000 Kčs.

● **Velmi dobře proběhla veřejná schůze** 2. listopadu ve spojitelně v Sobotce, kde se zúčastnilo 320 občanů a na níž došlo k představení kandidátů na poslance do zastupitelských orgánů všech stupňů a k projednání volebního programu MěstNV v Sobotce.

● **Lampiónový průvod** se uskutečnil na zahájení Měsíce československo-sovětského přátelství 5. listopadu v Sobotce. Byly položeny věnce k památníku obětí I. světové války a k hrobu rudoarmejců u hřbitova. Účastnilo se 850 občanů.

● **Výroční valné sezení** Vlastenecko-dobročinné sdružené obce Baráčníků pro Sobotku a okolí se konalo v hostelu Pošta v Sobotce dne 21. listopadu 1971 a zúčastnila se ho stovka členů a hostů. V kulturní vložce zazpívala a zarecitovala krojovaná děvčata. Zprávy činovníků byly optimistické, neboť se letos podařilo zastavit úbytek členů i růst věkového průměru členstva. Konšelstvo se scházelo na pravidelných měsíčních sezeních s hodnotnými kulturními vložkami tety Vogelové a Taucové, uskutečnilo se kulturní sezení, výlet, v krojích se členové zúčastnili 1. máje i baráčníckých slavností v župě. V rozpravě kladně hodnotil práci soboteckých Baráčníků zvláště župní rychtář souseď Jan Šimůnek z Mladé Boleslavi. Vyzvedl kulturní činnost obce a pohovořil o stoupající úrovni župního časopisu Život Budovcovy župy, který se stává vlastivědným časopisem Pojizeří. Souseď Jaroslav Šolc jménem JZD poděkoval za brigádnickou pomoc členů. Mluvíci spřátelených obcí Dolní Bousov, Březno a Řepov souseď Raic, Durdís a Vizner ocenili vzájemně dobré styky a přáli mnoho úspěchů Soboteckým v další práci. Ve volbách byli do čela obce opět zvoleni rychtář ing. Václav Truhlář, syndík Stanislav Mrskoš a berní Josef Honc. V závěru sezení blahopřáli všichni přítomní pařmamince Hofmanové a jejímu souseďovi k zlaté svatbě. Vyhrávala muzika souseďa Janků. K. B.

● **Co se udělalo v roce 1971 v Libošovicích:** Za pomoci ONV, Okresní správy silnic, JZD i brigádníků z řad občanstva jsme v roce 1971 udělali — v Libošovicích byla dokončena kanalizace, zatrubněna a zavezena Klenice, rozšířeno veřejné osvětlení, upravena knihovna, pomoc při úpravě kostela, založení SSM, započata výstavba prodejny. V Nepřívěci: výstavba nové požární nádrže, dokončení kanalizace, rozšíření výbojkového osvětlení, zabudování nové čekárny na autobus. V Rytířově Lhotě: rozšířeno výbojkové osvětlení, vyasfaltována část silnice, oprava kulturního domu, vybavení knihovny. Ve Vesci: úprava dvou rybníků jako požárních nádrží, rozšíření výbojkového osvětlení, vybudování autobusové čekárny. V Dobšicích: oprava kanalizace, dokončení výbojkového osvětlení. V Meziluží úprava požární nádrže. V Malé Lhotě: vyasfaltována část vozovky, rozšířeno výbojkové osvětlení. V Malechovicích: oprava požární nádrže a úprava vozovky. Jistě dost práce — a to jsme jmenovali jen větší akce. Jaroslav Kosina, předseda MNV

Karel Samšiřřák: Sobotka v listopadu

● **Sobotečtí učitelé** uspořádali 1. prosince vlastivědnou vycházku po městě. Výklad o minulosti Sobotky a jejích památkách podal prom. hist. Karol Bílek. Získané poznatky využijí všichni účastníci při obohacování učiva regionálními prvky, čímž se zvyšuje jeho zajímavost pro žáky.

● **V říjnovém ZŠS** jsme připomněli vzornou péči, kterou svému domu věnuje pan Jindřich Brixl ze Sobotky. V Sobotce je ale ještě jeden domek, výtvarně velmi cenný a slohově téměř čistě dochovaný, na který by se nemělo zapomenout. Je to domek sl. Jindřišky Slavíkové a manželů Dědkových č. 273 proti poště. Podle hrubořezu na čelní stěně byl domek vystavěn po r. 1840, v předstí je překrásná dlažba z oblázků. Majitelé pečují o domek skutečně znamenitě a i tento objekt by měl být zapsán do seznamu památek.

● **V pořadu Večerní návštěva** hovořil v rozhlase 12. X. Karel Jiráček o Šrámkově překladu Milion paží a zazněla recitace Šrámkova Raportu.

● **Oznamujeme zájemcům o minulost Sobotcka**, že archivní materiály ze škol, far a obecních úřadů z okolí Sobotky, které byly dosud uloženy v soboteckém archivu, byly odstěhovány do sídla okresního archivu v Jeřicích. Je to první vlaková zastávka za Hořicemi ve směru na Hradec Králové. V Sobotce zůstávají uloženy archiválie úřadů, škol, spolků i jednotlivců ze Sobotky. Ostatní archivní materiály si mohou zájemci objednat k zaslání do archivu v Sobotce, kde si je mohou prostudovat.

● **Malý příspěvek** k životopisu loutkáře Fr. Hejna objevil pan František Trmal, poštovník v. v. z Prahy. Napsal nám údaj z matriky zemřelých města Votice č. 22, str. 338, kde stojí: že r. 1864 zemřelo ve Voticích dítě Františka Hejna, herce s loutkami ze Sobotky č. 73. Matrika je uložena ve Státním archivu v Praze.

● **Vzácné dary soboteckému archivu.** V posledních týdnech darovali soboteckému archivu: Vránovi z Turnova staré sobotecké fotografie, red. Ivan Mikšovič z Liberce text své Kostecké legendy s dokumentací o jejím provedení ve Vysokém n. Jiz., Anna Polanská z Prahy starý jídelníček, Václav Barcal z Prahy brožuru o výročí veslařiny v Mělníku. Zvláště cenným způsobem pak obohatil archiv ing. Radoslav Dvorský z Prahy, který věnoval další část písemné pozůstatosti svého děda, zemského archiváře Františka Dvorského. V ní bylo i mnoho pohřešovaných rukopisů starého městského archivu soboteckého ze XVII. a XVIII. století, které po smrti Fr. Dvorského zůstaly v Praze.

● **Byl u Bílého rybníka** v Podkosti pomník pruského vojáka? Při letošním vypuštění Bílého rybníka na Kosti se nám podařilo, na základě informace pana RNDr. Karla Samšínáka, nalézt a z vody vytáhnout kamenný pomník, který stával u cesty vedoucí kolem pivovaru, v místě, kde se rybník zatáčí kolem kopce doleva. Pomník či náhrobek se skládal původně z podstavce asi 50 x 50 x 20 centimetrů a z křížku stojícího na jeho užší straně. Je z pískovce a původně byl podstavec i s křížkem vcelku, takže jejich výška mohla být asi 100—120 cm. Kříž sám je nyní od soklu uražen a má zároveň uraženo jedno rameno. Ani na jedné části se nám nepodařilo dosud zjistit žádný nápis. Žádáme proto pomětníky, kteří o tomto kamenném křížku, který některý vandal rozbil a shodil do rybníka, něco vědí, aby to oznámili redakci Zpravodaje nebo správě státního hradu Kost. J. P.

● **Konec jedné sobotecké rarity.** V noci na 29. listopadu shodil prudký vítr soboteckou „šikmou věž“ — věžičku na Slavíkově domě. Nakláněla se dlouhá léta, těšila se značné pozornosti všech občanů i návštěvníků města, nyní se tedy naplnil její osud.

● **Mladějov má letos smůlu** na různé pohromy. Po nedávné větrné smršti došlo nyní 24. října k požáru, při němž vyhořel Ulrichův hotel Pošta.

● **V poslední době** s radostí pozorujeme, že mnoho občanů pečuje o lidové sochy našeho kraje. Připomínáme však, že se nesmí natírat olejovými barvami, neboť pod jejich nánosem nemůže pískovec dýchat a socha se ničí.

● **V listopadu byl vymalován** kostel na Hrubé Skále. Již dříve zde byla dokončena stavba bufetu, oprava zahradní terasy u hotelu Hrubá Skála a vyasfaltováno celé prostranství před zámek. J. R.

● **O letošních prázdninách** byly odborně očištěny a opraveny všechny barokní sochy na mostním vstupu do hradu Valdštyň. J. R.

● **Další obcí**, kde se staví typizovaná novostavba družstevních bytovek, je Osek.

● **Horolezci** zavěšení na dlouhých laněch vyčistí od rostlin zdi a skalní stěny na jižní části hradu Kostí. Práce bude dokončena na jaře 1972. J. R.

● **V letošním ročníku Běchovic** 24. října doběhl Přemysl Dolenský v kategorii mužů nad 45 let na 2. místě v čase 39 minut, 28,4 vteřiny.

● **Kulturní kalendář jednou větou:** 4. XI. 1891 se narodil hudební skladatel Miroslav Krejčí, autor opery Léto. 3. XII. 1621 se narodil historik P. Bohuslav Balbín. 8. XII. 1921 zemřel inspektor Antonín Rais, bratr K. V. Raise. 9. XII. 1871 zemřel malíř Josef Mánes. 16. XII. 1941 zemřel malíř František Kaván. 29. XII. 1966 zemřel romanista prof. Josef Kopal, rodák ze Hřmenína.

● **Univ. prof. dr. Naděžda Melniková-Papoušková** se dožila 23. listopadu 80 let. Redakce ZŠS a četní její sobotečtí přátelé se připojují k zástupu gratulantů s přáním, abychom se s ní setkali ještě na mnoha výstavách a přčetli si mnoho jejích nových článků a studií.

● **Šedesátí let** se dožil 12. listopadu pan **Josef Barkman z Dobšic**. Mnoho zdraví do dalších let mu přeje manželka, Dáša a Mirek. — K tomuto blahopřání svému spolupracovníku se připojuje i redakce.

● **Sobotečtí jubilanti:** 92 let bylo 8. XII. Anně Kyzivátové ze Sobotky. 90 let se dožívá 31. XII. Marie Klímová ze Sobotky. 85 let bude 23. XII. Františka Donátové ze Sobotky. 80 let oslavila 22. XI. Marie Vrabcová ze Sobotky. 75 let se dožili 2. XI. Antonín Pištora a 15. XI. František Šturm ze Sobotky, 16. XI. Václav Šolc ze Stěblovic, 8. XII. Marie Mikulášková ze Zajakur, 21. XII. Marie Elebrantová a 22. XII. Josef Drázký ze Sobotky. 70 let oslavili 4. XI. Marie Baraniaková z Čalovic, 10. XI. Josef Hlaváček ze Sobotky, 11. XI. Josef Bryksí ze Stěblovic, 18. XI. Josef Žďánský ze Spyšové, 20. XI. Božena Kozáková ze Sobotky a František Kozák z Čalovic, 4. XII. František Kupec ze Staňkovic Lhoty a 19. XII. Lidmila Šibová ze Sobotky. 65 let se dožili 1. XI. Božena Zajícová, 8. XI. Julie Hořejší a 24. XI. Anna Chrpová ze Sobotky, 28. XI. Marie Bakešová a 5. XII. František Švorc ze Staňkovic Lhoty.

● **Děkují srdečně** touto cestou MěstNV, MO ČSŽ a MS ČČK v Sobotce za milá blahopřání a vzácnou pozornost k mým 92. narozeninám. Anna Kyzivátová

● **Zlatou svatbu** oslavili 20. listopadu 1971 manželé Františka a František Hofmanovi ze Sobotky. Mnoho zdraví do dalších let přeje obec Baráčníků ze Sobotky a připojuje se i naše redakce.

● **Sňatky.** 20. XI. v Jičíně Jaroslava Ekrťová z Markvartic a Oldřich Padil ze Sobotky. 3. XII. v Sobotce Alena Šoltysová z Rovně a Karel Valenta z Mladé Boleslavi. 4. XII. v Doksech Jaroslava Kulíčková a František Huňát, oba ze Sobotky. 4. XII. v Sobotce Helena Vostárková z Mladé Boleslavi a Jindřich Žemlička ze Sobotky, Jaroslava Tanečková z Pihova a Jaroslav Erben z Příchvoje. 30. XII. v Sobotce Jaroslava Jenčková z Trní a Lumír Pluhař ze Železnice. 28. X. v Teplicích Anna Térová z Teplíc a Jiří Havle z Prahy. 10. XII. na Hrubé Skále Jaroslava Menclová ze Sobotky a Milan Kořínek z Mladějova. 4. XII. v Hradci Králové Magdalena Krčmářová a Miroslav Šolc.

● **Proč osud** byl tak krutý a nenechal Tě žít, proč musel jsi tak mlád odejít? Dne 31. prosince 1971 bude tomu rok, kdy bez slova rozloučení odešel náš drahý manžel a tatínek, pan Stanislav Chrupa ze Sobotky. Kdo jste ho znali a měli ho rádi, vzpomeňte s námi. Manželka a synové

● **Úmrtí v říjnu:** 4. X. Josef Balvan z Oseka - 55 let. 8. X. Božena Kafková ze Sobotky - 71 let. 16. X. Karel Dvořák z Liblic - 79 let. 19. X. Augustin Šimče z Příchvoje - 89 let. 24. X. Božena Kozáková ze Zámostí - 40 let. 24. X. František Pícek z Libošovic - 86 let.

● **Úmrtí v listopadu:** 3. Josef Krupička z Blat - 66 let. 15. František Drholec ze Sobotky - 81 let. 21. Josef Mizera z Jičína, bývalý ředitel sobotecké spořitelny. 24. Růžena Hejnová ze Sobotky - 83 let. 29. Anna Loudová ze Skokov - 74 let a Ladislav Chalupa z Markvartic - 72 let. 30. Anna Hortlíková z Kosmonos - 71 let a František Jodas z Libošovic - 49 let.

● **Redakce Zpravodaje Šrámkovy Sobotky** přeje všem svým čtenářům hezké prožití závěru roku 1971 a mnoho štěstí v novém roce 1972. Redakční zprávy a informace o ZŠS v roce 1972 přineseme v prvním čísle roku 1972.

Zpravodaj Šrámkovy Sobotky. Řídí redakční rada: odp. redaktor Karol Bílek, Oldřich Beneš, František Hejn, Václav Hejn, Vlastimil Michal, MUDr. Milan Tomášek. Adresa: ZŠS, Osvětová beseda Sobotka. Tiskne: Severograf, n. p., závod 6 Turnov. Vychází měsíčně, uzávěrka tohoto dvojčísla byla dne 23. listopadu 1971. Cena dvojčísla 3 Kčs. Povoleno KNV Hradec Králové zn. RMS/6 ze dne 25. IV. 1967.